Тошкент оқшоми

Ижтимоий-сиёсий шаҳар рўзномаси

Рўзнома 1966 йил 1 январдан чиқа бошлаган

№ 200 (7.889) ◆ 1991 йил 16 октябрь, чоршанба ◆ Нархи 8 тийин

Бугунги кун нафаси

ЖУМҲУРИЯТИМИЗДА

⊙ Ўрта Осиё республикалари ва Қозоғистон сув хўжалиги ташкилотлари раҳбарларининг Тошкентда бўлиб ўтган учрашувида Ўрта Осиёдаги барча дарёлар ҳавзасининг бирлиги ва мана шу муҳим ресурсдан барча республикаларнинг манфаатлари йўлида ягона қоидалар асосида биргаликда фойдаланиш зарурлиги тан олинди.

⊙ Ўзбекистон пойтахтида очилган «Саратон» ёшлар театрлари халқаро фестивалида Польша, Франция, Германия, Италия, Дания ва Голландиядан келган ижодкор жамоалар ҳам иштирок этяпти.

ИТТИФОҚДА

⊙ Иқтисодий ҳамжамият тўғрисидаги шартномани 18 октябрда Кремлда имзолаш маросимини ўтказиш мўлжалланяпти. Бу шартномани имзолашга қарор қилган 10 мустақил республикага Грузия билан Молдова ҳам қўшилиши тахмин қилинмоқда.

⊙ РСФСР Президенти Б. Ельцин кеча Россия телевидениесига берган интервьюсида РСФСР ҳукумати бир ойдан сўнг бу республика учун хизматлари керак бўлмаган иттифоқ вазирликларининг банк ҳисобларини бекитиш ниятида эканлигини айтди. Бундан ташқари стратегик муҳим моллардан бошқа барча моллар нархлари эркин бўлиши режаланяпти. Шунингдек, чинакамига рус валютасини муомалага киритиш чоралари кўрилади. Б. Ельцин фикрига кўра Россиянинг ҳукумат аппарати тахминан икки баравар қисқартирилиши керак.

⊙ М. С. Горбачевнинг Югославиядаги қонли можарони тинч йўл билан ҳал қилиш юзасидан таклифини қабул қилган Сербия ва Хорватия раҳбарлари кеча Москвага келишди. Кремлда СССР ва Югославиянинг бу республикалари ўртасида музокаралар бўлиб ўтди.

⊙ Молдова Халқ фронти шу йил 8 декабрда ўтказилиши керак бўлган республика Президенти сайловини бойкот қилишга қарор қилди.

⊙ СССР Давлат банки валюта биржасида 15 октябрда ўтказган ким ошди савдосида АҚШнинг 1 доллари 60 сўм 10 тийинга алмаштирилди. Совет пулининг бу даражада қадрсизланиши валюта биржаси тарихида атиги бир марта — шу йил июль ойида бўлган эди. Айни пайтда кейинги ҳафтада корхоналар ўртасидаги икки томонлама иқтисодий ҳамкорлик қилишда ҳам сўм энг қадрсиз — АҚШ 1 долларига 50 сўм 67 тийин тўлаб алмаштирилган.

ХОРИЖДА

⊙ Якшанба куни Болгарияда бўлиб ўтган сайловлар натижасига кўра Демократик кучлар иттифоқи сайловчиларнинг 36,01 фоиз овозини, Болгария социалистик партияси (собиқ коммунистик) эса 33,32 фоиз овозни олди.

⊙ 1990 йил май ойида Бирмада ўтказилган умумхалқ сайловида энг кўп овоз олган, бироқ мамлакат ҳарбийлари томонидан ўз уйида ҳибсда сақланаётган Демократия учун миллий лига партиясининг етакчиси Аун Сан Су Чжига тинчлик учун 1991 йилги Нобель мукофоти берилди.

Ўзбекистон Халқ-Демократик партияси ҳужжатлари лойиҳалари—муҳокамада

УДУМЛАРИМИЗ ТАРҒИБОТЧИСИ БЎЛСИН

ЎЗБЕКИСТОН Компартиясининг фавқулодда XXIII съездида таъкидланганидек, янги партия Дастурининг негизи Ўзбекистон Компартиясининг «Сиёсий ва иқтисодий мустақиллик, маънавий янгиланиш, ижтимоий адолат ва Ўзбекистон аҳолиси турмушининг муносиб шароитлари учун» Дастури бўлгани бугунги мустақиллик шароитида айни муддаодир. Янги Дастур ва Низом лойиҳалари билан танишгач, бунга яна бир карра ишонч ҳосил қилдим.

Кўп йиллик партия аъзоси сифатида менга Дастурнинг «Ўзбекистоннинг ўзига хос хусусиятлари ва анъаналарини ҳисобга олган ҳолда бозор муносабатлари сари» бўлимидаги **«Иқтисодий сиёсатни мафкуралаштиришдан ҳоли қилиш изчил амалга оширилиши керак. Бу эса иқтисодиётни соғлом фикр тарзига ўтказишни, юз бераётган жараёнларни, турли ижтимоий гуруҳларнинг шаклланаётган манфаатларини реал ҳисобга олиш, моддий рағбатларни, меҳнаткашларнинг юқори унумли меҳнатдан манфаатдорликларини ривожлантиришни англатади»**, — деган фикрлар айниқса маъқул бўлди. Сабаби, мустақилликка эришган Ўзбекистон шароитида иқтисодий сиёсатни мафкурадан ҳоли қилиш, унинг ривожига кенг йўл очиш зарур. Бинобарин, ҳозирги бозор иқтисодиётининг талаби ҳам худди ана шундай.

Шунингдек, Дастурнинг яна шу бўлимидаги **«Партия учун асосий йўналиш — кишилар ҳаётининг муносиб даражада бўлиши, уларнинг ижтимоий ҳимояланганлиги, ижтимоий адолат принципларига оғишмай риоя қилишидир»**, жумлалари ҳам айни кўнгилдаги ва ўз корхонамиз мисолида айтиш мумкинки, амалдаги иш бўлган.

Ўзбекистон Халқ-Демократик партиясининг Низоми лойиҳасига келсак, лойиҳанинг «Партиянинг пул маблағлари ва мулки» бўлимидаги баъзи жумлалар назаримда бир оз мавҳумроқ бўлиб қолган. Айниқса, **«Ўзбекистон Халқ-Демократик партиясининг аъзолари ҳар ойда партияга аъзолик бадалларини умумий даромадларнинг камида 1 фоизи миқдорида тўлайдилар»** жумласи тушунарсиз. Менимча, шу жумладаги «камида» сўзини олиб ташлаб, **«умумий даромадларнинг 1 фоизи миқдорида...»** деб қолдириш керак.

Хулоса қилиб айтганда, мустақил Ўзбекистон Республикасининг янги сиёсий ташкилоти — Ўзбекистон Халқ-Демократик партиясининг халқ манфаатларини ҳимоя қилувчи чинакам халқ-демократик партияси бўлишига ишонган ҳолда биринчилар қатори аъзо бўлдим, келажакда бу партиянинг миллий қадриятларимиз, асрий удумларимиз ва анъаналаримиз тарғиботчиси бўлишини ва энг муҳими, мустақиллигимизга ҳисса қўшишини истайман.

Абдулазиз АЛИМОВ,
«Миконд» заводининг ишчиси.

Босма цехи Тошкентдаги «Китоб» нашриёти бирлашмасининг энг асосий цехларидан бири ҳисобланади. Бу ерда жуда кўплаб ёшлар мураббийлар қатори самарали меҳнат қилишади. Диққатингизга ҳавола этилаётган ушбу фотолавҳада корхонанинг ана шундай қалби олов ёшларидан (чапдан) Р. Аҳмедов, А. Нурмуҳамедов, И. Амилина, Р. Идиатулин, И. Кондауровлар тасвирланишган.

Рустам Шарипов сурати.

Иқтисодий мавзуда

КИМ ИККИ МАРТА ТЎЛАЙДИ?

СССР 50 ЙИЛЛИГИ номли «Тошкент трактор заводи» ишлаб чиқариш бирлашмасининг бош корхонаси асбобсозлик хўжалиги ўз таркибига асбобсозлик-қолип бўлимини, ускуна ишлаб чиқаришга мўлжалланган 5, 27, 12-цехларни олади. Кўриб турганингиздек, бу кенг қамровли йирик жамоа бўлишига қарамай, тармоқ корхонанинг асбобларга бўлган энг оддий эҳтиёжларини ҳам қондира олмайди. Ўзингиз ҳисоблаб олаверинг. Завод бўлинмаларнинг асбоб-ускуналарга бўлган йиллик талаби рақамларга айлантирилганда олти миллион тўрт юз минг сўмликни ташкил этади. Асбобсозлик хўжалигининг таянчлари 5 ва 27-цехлар йилига ишлаб чиқарадиган маҳсулотлари 5 миллион сўмликдан иборат. Бундан ташқари айни шу мақсадларга мўлжалланган жамғарма ҳисобидан йилига 800 минг сўмлик маҳсулот сотиб олинади. Оддий ҳисоб-китобдан маълум бўляптики, корхона ҳар йили 600 минг сўмлик ишлаб чиқаришга ўта зарур асбобдан қуруқ қоляпти.

Бу ҳам ҳолва экан. Иқтисодий таназзул авж олган сари бусиз ҳам «яримта» нонимиз янада майдалашиб бораяпти. Гап шундаки, таъминотчи корхоналар ўз шартномаларига номуносиб равишда баъзи асбоб-ускуналар етказиб беришни тўхтатдилар. Масалан, ҳозирда Вильнюсдаги корхона бирлашмага майда пармалар етказиб бермай қўйди. Львовдаги корхоналар ҳам олдинига тортқич ва фрезалар таъминотини ярмига қисқартирдилар. Кейин эса буткул тўхтатиш ҳаракатига тушдилар. Ишлаб чиқаришга жуда керак кесма дискларни айтмай қўяверай. Нега деганда Свердловск вилоятининг Косулино шаҳрида жойлашган завод биздан «аразлаганига» мана бир ярим йилдан кўпроқ вақт ўтди.

Мамлакатдаги иқтисодий инқироз туфайли бу рўйхатнинг бойиши турган гап. Чунки йиллар давомида шаклланган таъминотнинг тизмаси бузилаётир. Эртага нима бўлишини аксарият ҳолларда билолмай қоляпмиз.

Хўш, бу таҳликали вазиятдан чиқиб кетиш, корхонани етарли миқдорда асбоб-ускуна билан таъминлаш учун нималар қилиш даркор?

Йўли битта, у ҳам бўлса барча турдаги асбоб-ускуна ишлаб чиқаришни корхонанинг ўзида йўлга қўйиш керак, вассалом! Айтишга осон. Нега деганда ишнинг белига тепувчи катта муаммо бор. У ҳам бўлса малакали мутахассисларнинг етишмаслиги. Бу муаммо шу қадар илдиз отганки, корхонанинг асбобсозликка мўлжалланган цехлари фаолиятини тўхтатмаса ҳам, жуда чегаралаб қўйяпти.

Кейинги йилларда бу цехлардан 112 та юқори малакали мутахассис ишдан бўшади ва афсусланарли томони шундаки, бу жараён давом этаётир. Уларнинг аксарияти ширкатларга ўтиб кетишди. Бу «оқим»ни бироз бўлсада тўхтатиш, ишчиларда меҳнатига рағбат ҳиссини уйғотиш мақсадида 1988 йилда 5-асбобсозлик цехини ижарага ўтказиш тадбирлари ишлаб чиқилди. Аммо ижара шартномасининг «иш ҳақи» банди бўйича бирлашма режа-иқтисод бўлими билан муросага келинмагани учун бу ишлар тўхтаб қолди. Гап шундаки, цех маъмурияти ижарадаги иш ҳақи сифатида 880 минг сўм сўраган эди. Аммо режа-иқтисод бўлими ходимлари бу миқдорни 760 минг сўмга туширишди. Натижада ижара фақат қоғозда қолиб кетди.

«Хасис икки марта тўлайди» деганлари рост экан. Чунки вақтида ўз ишчиларидан 40 минг сўмни аяган корхона эндиликда бу «тежамкорлик»нинг самарасини кўраётир. Илгари мазкур цех йилига 2 миллион 200 минг сўмлик асбоб-ускуна ишлаб чиқарган бўлса эндиликда бу кўрсаткич 2 миллион сўм атрофидадир.

Бирлашманинг асбобсозлик хўжалигида ишлаб чиқарилмайдиган асбоб-ускуналарни четдан буюртма ҳисобига келтиришга мажбур бўлинмоқда. Таассуфлар бўлсинки, бу буюртмалар корхонага уч баравар қимматга тушмоқда. Асбобсозлик бўлимининг бошлиғи В. Саломовнинг фикрича, 1988 йилдаги сансалорлик, ишонмаслик оқибатида корхона 1 январгача 1 миллион сўмлик зарар кўрди. Иккинчи томондан бўлинмадан малакали, тажрибали дастгоҳчилар кетиб қолди.

Айниқса малакали мутахассислар билан боғлиқ муаммолар корхонанинг етакчи тармоғи фаолиятини орқага тортаяпти. Ўз вақтида асбобсозлик — шогирдларнинг меҳнатига имтиёзли ҳақ тўлаш ҳақида низом тайёрланганди. Аммо ҳар қандай янгиликка тўраларча бўлган муносабат яхши бир ташаббуснинг қанотини синдирди. Ишчиларга нисбатан бундай совуққонлик охир-оқибатда малакали мутахассисларимизнинг ҳар хил ширкатларга ўтиб кетишига сабабчи бўлди. Энди эса уларни қайтиб бирлашмага олиб келиш учун 1987-88 йилларга нисбатан уч баравар кўп ҳақ тўлаш керак бўлади. Ана — «тежамкор» иқтисодиётнинг меваси. Асбобсозликда малаканинг нечоғлик катта роль ўйнашини қуйидаги мисолдан ҳам билиш мумкин. 27-цехнинг ўнта чилангари 1987 йилда кунига 60 дона штамп йиққан бўлса, ҳозирга келиб бу кўрсаткич 20 кишига 30 донани ташкил этмоқда, холос.

Асбобсозлик цехи бош металлург бўлими билан ҳамкорликда асбобсозлик цехларида ўтган йил мустаҳкам технология жараёнини амалга оширди. Лекин мустаҳкам, сифатли асбобни кўпайтиришдан ҳеч ким моддий манфаатдор эмас, шунинг учун асбобларнинг 90 фоизи бир марта ҳам чархланмасдан ишдан чиқмоқда.

Асбобсозлик соҳасига нисбатан йиллар давомида ҳукм сурган «ўгайчилик» муносабатини ўзгартириш пайти келмадимикин?

Толиб НУРМУҲАМЕДОВ.

• Янгиликлар • Воқеалар • Хушхабарлар • Янгиликлар • Воқеалар • Хушхабарлар • Янгиликлар • Воқеалар • Хушхабарлар

ОШКОРАЛИК бизга кенг имкон берди. Бор гапни рўй-рост айтадиган бўлдик. Эркинлик матбуотда ҳам ўз аксини топди. Давримиз муаммолари, шу кеча-кундуздаги долзарб масалалар, одамлар дилидаги гаплар рўзнома ва ойномалар саҳифаларидан ўрин оладиган бўлди. Бу дадил қадам биринчи навбатда кишиларнинг кундалик нашрларга бўлган қизиқишини янада оширди. Буни биз куни-кеча Ф. Хўжаев номидаги 1-пойабзал ишлаб чиқариш бирлашмасида бўлган «Оқшом» муштарийлари билан учрашувда дилдан ҳис этдик.

— Ҳозирги ҳар бир кунимизни матбуотсиз тасаввур этиб бўлмайди, — дейди мунозарани бошлаб берган бирлашма бош директори Абдулла Тўлаганов. — Шахсан мен зарур юмушлар билан бўлиб, бир кун рўзномаларни кўздан кечиролмай қолсам гўё ўзимни ҳаётдан ажралиб қолгандек ҳис этаман. Бизда рўзномалар кўп. Очиғи улар ичида менга «Оқшом» ёқади. Бунинг яна бир сабаби худди мана шу рўзнома корхонамиз ҳаёти, унинг ишчилари фаолияти, ютуқ ва камчиликларимизни жуда кўп марталаб ёритади. Мен бугун рўзнома материалларини таҳлил қилмоқчи эмасман. Бироқ, холисанилло баҳо берадиган бўлсак, «Оқшом» ўз зиммасидаги вазифани муваффақиятли адо этмоқда. Шунинг учун ҳам ўзим унга биринчилар қаторида обуна бўлдим. Биргина тилагим — рўзномада ишбилармонлар ва бозор иқтисодиёти ҳақидаги мақолалар янада кўпроқ берилса.

— «Оқшом» рўзномалари биз учун жуда қадрдон, — дейди корхона касаба уюшмаси раиси Людмила Николаевна Гуд. — Уни севиб ўқимаган киши ёки у ташриф буюрмаган хонадон кам бўлса керак. Рўзноманинг ҳар бир сонида албатта қандайдир маънавий озуқа берувчи мақолага дуч келасиз. Лекин бу йилги обуна даври анча суст бораётганлигини ҳам таъкидлаб ўтиш жоиз. Бозор иқтисодиёти шарофати туфайлими, билмайман ҳар қалай ишчиларимиз кўпроқ қиш ғами (ташвиши обуна баҳосини суриштириб ҳам ўтирмайди. Қолаверса ўша арзимас пулни бошқа бўлар-бўлмас нарсаларга ҳам сарф этиб юборамиз. Обуна бў-

Обуна—92

ПОЙАБЗАЛЧИЛАРНИНГ ТИЛАКЛАРИ

вишида юришибди. Биз бундан тўғри хулоса чиқариб корхонада ўн йилдан зиёд меҳнат қилган ишчиларни «Тошкент оқшоми» ва «Вечерний Ташкент» рўзномаларига бепул обуна қилишга қарор қилдик.

— Рўзноманинг бирорта сонини ҳам қолдирмай ўқиб бораман Унинг чинакам ҳамроҳи бўлган кишининг яна бир қулайлиги вақт тежалади. Рўзнома харид қилиш учун эрталаб дўконларга чопиб юрмайсиз, — дея сўз бошлади бичув цехининг ишчиси Салима Ваҳобова. — Бунинг устига корхонамиз маъмурияти биз обуначилар учун жуда кўп қулайликлар яратяпти. Рўзнома ҳақида гапирадиган бўлсам унда бериладиган дам олиш саҳифалари, ахлоқ-одоб, бозор иқтисодиёти мавзусидаги материаллар менга жуда ёқади. «Назокат» саҳифасида маънавий кучли бўлган чуқур мушоҳадали материаллар янада кўпроқ бўлишини истардим. «Оқшом»да келгусида оилавий можаролар, ажралишларнинг олдини олиш, ёшлар тарбияси ҳақидаги мақолаларни тез-тез ўқишни хоҳлардим.

— «Оқшом»нинг ҳар ойда икки марта чиқадиган «Маҳалладош» иловасини орзиқиб кутаман, — дейди 5-цех тикувчиси Наргиза Исломова. — Умуман у кундалик рўзномалардан фарқ қилиб туриши билан ҳам киши диққатини ўзига тортади.

— Агар бирон бир йиғилиш бўлиб қолса у ерда қилинган маърузаларни тонгги рўзномаларнинг барчаси чоп этишади, — дейди тажриба цехи бошлиғи Қобил Зокиров. — Шундай кунларда «Оқшом»га янада умидимиз кучаяди. Фақат мана шу рўзномагина шундай кунларда ҳам ўз муштарийларига қандайдир бирон бир ўқимишли материални ҳадя этади. Ҳақ гапни айтганда унда одамлар дилидаги гаплар ёзилади. Истагим рўзномада ишчилар ҳаёти, уй-жой муаммолари, пири-бадавлат оилаларимиз ҳақида янада кўпроқ материаллар ёритилса.

•

Оқшомхонлар билан бўлиб ўтган учрашувнинг давоми 2-пойабзал ишлаб чиқариш бирлашмасида давом этди. Ушбу корхона ишчи-хизматчилари ҳам рўзнома ҳақида ўз фикр ва мулоҳазаларини баён этдилар. Сўзга чиққан бош муҳандис Бахтиёр Иноғомов, модель цехининг бошлиғи Зоир Тоиров ва бошқалар «Оқшом» ўқувчиларнинг кундалик ҳамроҳлари, маслаҳатгўйи ва дардкаши бўлиб қолиши ҳақида гапирдилар.

Гулзода МАМБЕТОВА,
Маҳмуд КОМИЛЖОНОВ.

Янгиликлар • Воқеалар • Хушхабарлар • Янгиликлар • Воқеалар • Хушхабарлар

САЛЬВАДОР — БИРИНЧИ ДАЪВОГАР

Марказий Америкадаги миттигина Сальвадор давлати футбол тарихида чуқур из қолдирган. Чунончи, сальвадорликлар ўз қўшнилари билан футбол соҳасида жанжал чиққани туфайли бир неча йил уруш ҳолатида бўлган бўлсалар, иккинчидан эса улар ногиронлар ўртасида уч карра жаҳон чемпионлари ҳисобланишади. Ўтган йили Сиэтлдаги Жаҳон Кубогида эса сальвадорлик чарм тўп усталарининг ғолиб бўлишларига бизнинг матонатчилар бир оз халал беришди. Шунингдек, ҳозир ҳам мамлакатимиз терма жамоаси билан бирга Сальвадор футболчилари Кубокка энг биринчи даъвогарлардан ҳисобланади. Мухбиримиз кеча ушбу жамоа аъзолари билан суҳбатда бўлди. Шундай қилиб, сўз меҳмонларга:

•

Гранд МАРКО, Сальвадор делегациясининг аъзоси, таржимон:

— Республикангизга биринчи бор келишимиз. Давлатларимиз орасидаги масофа узоқлигиданми, сизлар ҳақингизда кўп нарсаларни билмасдик. Спорт элларни ва дилларни бир-бирига боғлайди, деганларидек, мана, диёрингизга ҳам ташриф буюрдик. Шаҳрингизни айландик. Маданий ёдгорликларингиз бизда яхши таассурот қолдирди. Мақсадимиз, бутун кучимизни ишга солиб, Кубокни қўлга киритиш.

Марио Роберто ПАЧЕКО, жамоанинг бош устози:

— Тошкентга 15 нафар энг кучли ўйинчиларимизни олиб келдик. Командамиз нисбатан ёш. Сафимизда 18 ёшдан 25 ёшгача бўлган футболчилар бор. Командамиз таркиби билан танишинг: Моранг, Мелгар, Мата, Буэндиа, Корнехо, Бланко, Вивас, Кастро, Солако, Гарсиа, Моравиа (лақаби «Рэмбо»), Росалес, Веласко, Кортес, Монвидес. Жаҳон Кубогига 8 ой мобайнида махсус тайёргарлик кўрдик. Ўйлаймизки, спорт ишқибозлари учун энг яхши ўйинларимизни кўрсатамиз.

— Энг кучли чарм тўп усталарингиз ҳақида ҳам тўхталиб ўтсангиз.

— Дарвозада Мелгар бўлса футболчиларимиз хотиржам тўп суришади. Ҳимояда Эдуардо Гарсиа ва Алас Буэндиа, ярим ҳимояда Веласко командадошларини олға бошлайдиган етакчи ўйинчиларимиздир. Ҳужум эса жамоамиздаги энг кучли чизиқ ҳисобланади. Энг сермаҳсул ҳужумчимиз — «Голеадор» Росалес. Жамоамиз сардори эса тажрибали Гарсиа.

СУРАТДА: Сальвадор терма жамоаси.

Ҳаким Солиҳов сурати.

ДАСТЛАБКИ БЕЛЛАШУВЛАР ЎТКАЗИЛДИ

Кеча Қибрайдаги спорт комплексининг қишки залида кичик футбол бўйича Жаҳон Кубоги ўйинлари бошланди. Дастлаб майдонда Сальвадор ва Америка Қўшма Штатлари жамоалари куч синашишди. Кескин ва муросасиз ўтган баҳс 1:1 ҳисобида дуранг натижа билан тугади. Бразилия — Англия беллашувида эса ҳисоб очилмади. Сўнг ишқибозларимиз сабрсизлик билан кутган дамлар ҳам келди. «Матонат» футболчилари Барнаул шаҳри командаси билан беллашди. Бутун ўйин давомида ҳамшаҳарларимизнинг устунликлари яққол сезилиб турди. Ҳисобни Аъзам Исматов очди. Ўйин тугаганлиги ҳақида ҳакамнинг ҳуштаги чалинганида эса ҳисоб футболчиларимиз фойдасига 5:0 эди.

Тушдан сўнг бир оз дам олгач жамоалар яна ўзаро куч синашишди. Қизиғи шундаки, бир кунда терма жамоаларнинг икки мартадан майдонга тушиши жуда кам учрайдиган ҳолдир. «Матонат» жамоасига бу сафар омад кулиб боқмади. Улар энг кучли англияликлар жамоасига 1:0 ҳисобида ютқазиб қўйишди. Бразилия командаси йирик 5:0 ҳисобида АҚШ футболчиларини енгди.

Сальвадор жамоаси эса кутилмаганда барнаулликларга 1:0 ҳисобида ютқазди. Бугун яна бир қанча учрашувлар ўтказилади.

Инсон ҳуқуқлари

ОЛИЙ ИЖТИМОИЙ ҚАДРИЯТЛАР

Маълумки, Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгашининг яқинда бўлиб ўтган навбатдан ташқари сессиясида СССР халқ депутатларининг съездида 1991 йил 5 сентябрда қабул қилинган «Инсон ҳуқуқлари ва эркинликлари декларацияси» ратификация қилинди. Муштарийларимизнинг кўплаб илтимосларига биноан ушбу ҳужжатни адлия фанлари доктори, профессор М. М. Файзиев шарҳлайди:

— Инсон ҳуқуқлари ва эркинликлари декларациясини қабул қилиш тўғрисида илк ғоя буюк Франция инқилоби арафасида туғилган эди. Бундан 202 йил муқаддам, 1789 йил 26 августда Франциянинг таъсис мажлиси «Инсон ва фуқаро ҳуқуқлари декларацияси»ни тантанали равишда эълон қилди. Инсоният тарихида буюклиги ва аҳамияти жиҳатидан ана шу ҳужжатга тенг кела оладиган ҳуқуқий қонун-қоидалар жуда кам топилади.

1948 йил 10 декабрда эса Парижда Бирлашган Миллатлар Ташкилоти Инсон ҳуқуқлари умумий декларациясини маъқуллади. Бу халқаро ҳужжат Бирлашган Миллатлар Ташкилоти Низомининг асосий қоидаларига аниқлик киритди. Унинг негизини инсон ҳуқуқлари ва эркинликлари, инсон шахсининг қадр-қиммати, эркак ва хотин-қизларнинг тенг ҳуқуқлилиги, кўпроқ эркинлик шароитида халқларнинг ижтимоий тараққиёт ва турмуш шароитларини яхшилашга кўмаклашишга бўлган қатъият ташкил этади.

Ҳозирги вақтда кўпгина мамлакатларда инсон ҳуқуқ ва эркинликлари давлат қонунлари билан мустаҳкамланяпти. Зеро, ҳозир инсон омили хўжалик ислоҳотларини амалга оширишда ҳар қачонгидан ҳам кўпроқ ҳал қилувчи аҳамият касб этяпти.

Биз ўз тажрибамизга таяниб иш кўрганлигимиз тушунарлидир. Декларацияни тайёрлашда мамлакатимизнинг давлат-ҳуқуқий қурилиши соҳасидаги ҳамма ижобий тажриба ҳисобга олинди. Айниқса, инсон ҳуқуқлари ва эркинликларини бузишга йўл қўйилган ҳоллардан тегишли сабоқлар чиқарилди. Шу билан биргаликда биз жаҳон фани ва амалиёти томонидан тўпланган бой тажрибадан ҳам кенгроқ фойдалана бошладик.

Ўтмишни таҳлил этар эканмиз, совет ҳокимиятининг ўтган 73 йили инсон ҳуқуқлари масалаларида ўта зиддиятли бўлганлигини таъкидлашга мажбурмиз. Мамлакатимизда инсон ҳуқуқлари ва эркинликларини эътироф этишда энг юксак чўққиларга эришилган (гап Октябрь инқилоби ва унинг ғоялари ҳақида кетмоқда) ва чуқур ўпирилишлар юз берган (шахсга сиғиниш давридаги қатағонлар ва ҳокимиятни суиистеъмол қилишлар) вақтлари ҳам бўлган.

Қайта қуриш шарофати билан жамиятимизда демократиялаш жараёни кучайиб, инсон ҳуқуқлари ва эркинликларига эътибор ортди. СССР халқ депутатларининг навбатдан ташқари съездида қабул қилинган инсон ҳуқуқлари ва эркинликлари декларацияси ана шу жараёнларнинг мевасидир. 31 моддадан иборат ушбу ҳужжат совет ҳокимияти тарихида илк бор инсон ҳуқуқлари ва эркинликларини олий ижтимоий қадриятлар, деб тан олиб, барча давлат идоралари уларни таъминлашга ва муҳофаза қилишга мажбур эканликлари қонун йўли билан мустаҳкамлаб қўйилди.

Декларациянинг кириш қисмида таъкидланганидек, инсоннинг эркинлиги, унинг шон-шарафи ва қадр-қиммати жамиятимизнинг олий қадриятидир. Ҳеч қандай гуруҳ партия ёки давлат манфаатлари инсон манфаатларидан юқори қўйилиши мумкин эмас.

Эндиликда ҳар бир инсон ўз ҳуқуқлари ва эркинликларига, конституциявий мажбуриятларига эга. Барча фуқаролар миллий ёки ижтимоий насл-насабидан, тилидан, жинсидан, сиёсий ва бошқа эътиқодларидан, динидан, яшаш жойидан, мулкий аҳволидан ёки бошқа ҳолатлардан қатъи назар қонун олдида тенгдирлар ва қонуннинг ҳимоясидан фойдаланиш учун тенг ҳуқуққа эгадирлар. Декларацияда бирор-бир шахс, ижтимоий табақа ва аҳоли гуруҳи қонунга зид бўлган афзалликлардан ва имтиёзлардан фойдаланиши мумкин эмаслиги таъкидланади. Айни пайтда ҳар бир киши она тилидан фойдаланиш, она тилида таълим олиш, миллий маданиятни сақлаб қолиш ва ривожлантириш ҳуқуқига эгадир. Ҳеч ким фуқароликдан ёки фуқароликни ўзгартириш ҳуқуқидан маҳрум этилиши мумкин эмас. Ўз давлатидан ташқарида бўлган ҳар бир фуқаронинг эса ҳуқуқий ҳимоясига кафолат берилади.

6-моддага мувофиқ фуқароларга мажбур қилинадиган ҳеч қандай давлат мафкураси бўлмаслиги керак. Ҳеч ким ўз эътиқодлари учун таъқиб этилиши мумкин эмас. Бундан буён виждон ва дин эркинлигига кафолат берилади. Ҳар бир киши ўз эътиқодларига мувофиқ ҳар қандай динга бемалол эътиқод қилиши ёки ҳеч қандай динга эътиқод қилмаслиги, диний ёки даҳрий қарашларни ёйиш, болаларга диний ёки даҳрий тарбия ҳамда таълим бериш билан шуғулланиш ҳуқуқига эгадир. Эндиликда диний маросимларни бажариш эркинлигига ҳам кафолат беради.

Декларацияда фуқаролар ССР Иттифоқи ва суверен давлатнинг қонунларига биноан тинч ва қуролсиз йиғилиш, ўз ижтимоий фаоллигини митинглар, йиғилишлар, кўча юришлари ва намойишлари шаклида амалга ошириш ҳуқуқига эгадирлар.

Ҳар бир киши ўз қобилиятларига, касб-кор тайёргарлигига мувофиқ давлат идоралари, муассасалари ва ташкилотларидаги ҳар қандай лавозимларни кенг асосда эгаллаш ҳуқуқига эгадир.

Бундан ташқари ҳар бир киши давлат турмушининг, иқтисодий, ижтимоий ва халқаро турмушнинг барча соҳаларидаги ишларнинг аҳволи ҳақида, шунингдек, ҳуқуқлар, қонуний манфаатлар ва мажбуриятлар масалалари юзасидан тўлиқ ва тўғри ахборот олиш ҳуқуқига эгадир.

Ҳар бир киши ўз ор-номуси ва обрў-эътиборини муҳофаза қилиш, шахсий турмушига ҳар қандай ўзбошимчалик билан аралашишдан ҳимояланиш ҳуқуқига эгадир. Эндиликда шахснинг даҳлсизлиги ҳам кафолатланади. Ҳеч ким суднинг қарорисиз ёки прокурорнинг рухсатисиз ҳибсга олиниши ёки қонунга хилоф равишда қамоқда сақланиши мумкин эмас. Ушбу ҳужжатда шахснинг айбсизлиги алоҳида таъкидланади. Ҳуқуқбузарлик учун жавобгарликка тортилган ҳар бир киши унинг айби тегишли ҳуқуқий тартиб-қоида доирасида суд томонидан белгиланмагунча айбсиз ҳисобланади. Ҳимоя қилиш ҳуқуқи кафолатланади. Ҳар бир киши ишнинг ваколатли, мустақил ва холис суд томонидан одилона ва ошкора текширилиши ҳуқуқига эгадир (15-16-моддалар).

Озодликдан маҳрум этилган барча кишилар эса инсоний муомала қилиниши ва ўз қадр-қиммати қадрланиши ҳуқуқига эгадирлар. Ҳеч ким қийноққа солиниши, шафқатсиз, ғайри инсоний ёки қадр-қиммати камситиладиган тарзда жазоланиши керак эмас.

Турар-жой, ёзишмалар, телефон сўзлашувлари, телеграф хабарлари ва бошқа алоқа воситаларидан фойдаланиш даҳлсизлиги кафолатланади.

Декларациянинг 21-моддасига биноан ҳар бир киши мамлакат ичида бемалол ҳаракат қилиш, истиқомат қилиш ва турар-жойни танлаш ҳуқуқига эгадир. Фуқароларга ўз мамлакатини тарк этиш ва қайтиб келиш ҳуқуқи ҳам берилади. Улар мамлакатдан қувғин қилинишлари мумкин эмас.

Ҳар бир киши меҳнат қилиш, ишсизликдан ҳимояланиш, ишдан бош тортиш ҳуқуқига эгадир. Мажбурий меҳнат қонун билан таъқиқланади.

24-моддада ҳар бир киши мол-мулкли бўлиш ҳуқуқига эгалиги қайд этилган. Мерос олиш ҳуқуқи қонун билан кафолатланади. Ҳар бир киши дам олиш, ижтимоий таъминот, таълим олиш ҳуқуқларига эгадир. Бошланғич таълим мажбурийдир... Давлат ўқув юртларида таълим олиш бепулдир.

Ҳар бир киши соғлиғини муҳофаза қилиш, жумладан давлат соғлиқни сақлаш муассасалари кенг тармоғидан бепул фойдаланиш ҳуқуқига эгадир. Инсон қулай атроф-муҳит ҳуқуқига ва экологияни бузиш оқибатида унинг соғлиғига ёки мол-мулкига етказилган зарарнинг ўрнини қоплатиб олиш ҳуқуқига эгадир.

Ушбу тарихий ҳужжатнинг сўнгги, 31-моддаси айниқса диққатга сазовордир. Унда халқларнинг ўз тақдирини ўзи белгилаш ҳуқуқи ушбу декларацияда эълон қилинган инсон ҳуқуқлари ва эркинликларига зид келмаслиги лозимлиги таъкидланади. Мустақил Ўзбекистон Республикасининг Олий Кенгаши ушбу декларацияни ратификация қилиб, жаҳон маърифатпарварчилиги томонидан тан олинган инсон ҳуқуқлари ва эркинликларини ҳурмат қилишини амалда кўрсатди.

Марат Хўжаевни Тошкент тўқимачилик машинасозлиги ишлаб чиқариш бирлашмасида ёшу қари ҳаммаси танийди. Чунки у 1957 йилдан бери корхонада самарали меҳнат қилиб келади. Бу меҳнат фахрийси шу йиллар мобайнида ҳамма режаларини ортиғи билан сифатли адо этади.

Шунингдек, Марат ишни аъло даражада бажариш билан бир қаторда мураббий ҳамдир. У шу пайтгача ўнлаб шогирдларни тарбиялаб, уларга касб сирларини ўргатди. Айни пайтда бу шогирдларнинг бир нечтаси у билан ёнма-ён ишлаб, устозга етиб олишга ҳаракат қилмоқда.

СУРАТДА: Марат Хўжаев иш устида.

Александр Хачатурян сурати.

Касаба уюшмаси ҳаёти

СУЮНЧИ ҲАМ БЕРИЛАДИ

ТОШКЕНТ қурилиш бош бошқармасига қарашли энг йирик ишлаб чиқариш корхоналаридан бири — ҳажм-блокли тажриба-уйсозлик комбинатида бўлиб, комбинат касаба уюшмаси раиси Тоҳиржон Нуриллаевич Ботиров билан суҳбатимиз касаба уюшмасининг олиб бораётган ишларига бағишланди.

— Бизнинг комбинатимиз ҳам шаҳримиз аҳолисини уй-жой билан таъминлашга мана олти йилдирки ўз ҳиссасини қўшиб келмоқда, — дейди уюшма раҳбари. — Ҳозирги кунда корхонада икки минг бир юздан ортиқ ишчи меҳнат қилаяпти. Комбинатнинг ишлаб чиқариш участкалари икки жойда жойлашган бўлиб, шулардан бири 5-уйсозлик комбинати ҳам бизнинг ихтиёримизда. Ишчиларни ижтимоий-иқтисодий жиҳатдан ҳимоя қилиш, унумли меҳнат қилишлари ва дам олишлари учун шарт-шароитлар яратиб бериш борасида касаба уюшмамиз ҳам тинмай фаолият кўрсатиб келаяпти.

Аввало, шуни айтиш керакки, бу йил биз корхона касаба уюшмаси таркибини ҳам анча ўзгартирдик. Яъни олдинги йилларда корхонадаги цехкомлар сони 16 та бўлган бўлса, эндиликда улар сони ҳаммаси бўлиб 8 тани ташкил қилади. Шулардан тўрттаси мустақил фаолият кўрсатяпти. Иккинчи участкамиз ҳисобланган 5-уйсозлик комбинати касаба уюшмаси ҳам бизнинг уюшмага бўйсунади. Комбинатда ҳар бир цехнинг ўз цехкомлари бор. Масалан, 1-ҳудуднинг цехкоми Борис Ким, 5-уйсозлик комбинатиники эса Сония Ҳамидулиналардир. Улар ҳам ишчиларни ҳар томонлама ҳимоя қилиш, ишдан бўш вақтларда кўнгилли дам олиб, ҳордиқ чиқаришлари учун шарт-шароитлар яратиб беришга ҳаракат қилишаяпти.

Биз уларга яқиндан ёрдам бераяпмиз.

Шу кунларда ишчиларимизнинг олаётган ойлик маошлари мукофот пули ва бошқа қўшимчалардан ташқари ўртача 350-400 сўмни ташкил қилаяпти. Шу билан бирга ҳар ойда 95 сўм миқдорида товон пули ва ҳар бир ишчига 50 сўмдан тушлик пули мунтазам бериб бориляпти.

Биз маъмурият билан жамоа шартномасини имзолаганмиз. Бу шартномага асосан корхонадаги бирорта ишчи ё хизматчининг оиласида фарзанд туғилса ўша вақтдаёқ ота ёки онасига 100 сўм миқдорида суюнчи пули берилади. Бундан ташқари ишчиларнинг фарзандларини ёз ойларида кашшофлар лагерига юбориш ҳам яхши йўлга қўйилган. Масалан, ўтган ёзда корхона ишчиларининг юзлаб фарзандлари турли жойлардаги лагерларда бўлиб дам олиб қайтдилар. Тошкент қурилиш бош бошқармасига қарашли 1-уйсозлик комбинатининг кашшофлар лагерида ҳам 175 нафар ўғил-қизлар дам олди. Бу лагерга бориш учун йўлланмалар нархи тўрт юз сўм атрофида. Лекин, ота-оналар ҳаммаси бўлиб 28 сўм миқдорда пул тўладилар.

Ўтган йили ҳам ишчиларимизнинг 30 нафар фарзанди «Олтин ҳалқа» да ва Ленинградда саёҳатда бўлиб қайтишган эди.

— Ишчиларнинг ўзларига ҳам ишдан бўш вақтларида ва таътил пайтларида кўнгилли дам олишлари учун барча қулайликлар яратилаяпти, — дея давом этади Тоҳиржон Нуриллаевич. — Масалан, шу йилнинг ўзида кейинги тўрт ой ичида 43 киши турли санаторийларда дам олди. 135 нафар ишчи-хизматчига мамлакат бўйлаб туристик саёҳатга йўлланмалар берилди. Улар бу йўлланмаларнинг 30 фоиз нархини тўладилар, холос.

Бундан ташқари Сирдарё бўйида ҳам 40 ўринга мўлжалланган дам олиш зонамиз бор. Яқин вақтларда Тошкент денгизида янги, соғломлаштириш дам олиш зонасини ишга туширишни мўлжаллаяпмиз.

Шу билан бирга яқинда корхонамиз ҳудудида замонавий спорт-соғломлаштириш мажмуи биноси ишга тушди. Бу бино ҳам корхонанинг шахсий даромадидан бунёд бўлди. Бу ерда иккита чўмилиш ҳавзаси, спорт машғулотлари ўтказиладиган махсус хона, иккита сауна, дам олиш хоналари ва бошқа қулайликлар мавжуд. Ҳозир комбинатда иш уч сменада олиб борилаяпти. Ишчи-хизматчилар ишдан бўш вақтларида ёки дам олиш кунлари келиб, бу ерда яратилган қулайликлардан баҳраманд бўлмоқдалар.

Хуллас ўз ички имкониятларимиздан кенгроқ фойдаланишга ҳаракат қилаяпмиз.

Бизда ишчи-хизматчиларни уй-жой билан таъминлаш масаласи ҳам кўнгилдагидай олиб борилаяпти. Масалан, йил бошида 806 киши уй-жой учун навбатда турган бўлса, шуларнинг 280 нафари сентябрь ойигача уй-жой билан таъминланди. 7 киши бўшатилган уйларга кўчиб ўтди. Шу давр ичида ёш оилали ишчиларнинг ҳам 80 нафари ёш оилаларга мўлжалланган вақтинчалик уйларга кўчиб ўтишди.

Бу уйларнинг деярли ҳаммаси комбинат яқинида ишга тушган «Строитель» мавзесидан берилди. Шу сабабли ҳам бизни бир муаммо жуда ташвишлантираяпти. Чунки, бу мавзеда аллақачон одамлар яшаётган бўлсада, ҳали бирорта транспорт қатнови йўлга қўйилган эмас. Бу ерда яшай бошлаган аҳоли бир ярим, икки чақирим йўлни пиёда босиб ўтишга мажбур бўлаяпти. Бу ҳақда мутасадди ташкилот раҳбарлари ўйлаб кўришса ёмон бўлмасди.

Муҳиддин БОЗОРОВ.

«МАЛИКА» трикотаж ишлаб чиқариш бирлашмасининг қамрови жуда кенг. Мавжуд цехларида эса хориждан келтирилган дастгоҳлар тинимсиз ишлайди. Уларнинг ҳар бирида биз билмаган, биз тушунмаган ўзига хос сир бор десак янглишмаймиз.

Масалан, котон цехини олиб кўрайлик. Бу цех корхона ҳовлисининг бир четига жойлашган. Цехда нималар ишлаб чиқарилади? Асосан турли тасмалар, уқа (кружава)лар ва гипюр тўқилади. Шунингдек, шу цехдан ўрин олган Германиянинг «Диамант» машиналари ёрдамида айланма усулда яхлит бўлаклар тўқилса, «Текстима» машинасида программа асосида кийимларнинг тайёр қисмлари тўқилади. Тайёр ҳолатга келиши учун бу қисмларни бир-бирига чоклаб чиқилса, бас. Ҳеч қандай ортиқча ип ҳам, қийқим ҳам чиқмайди.

Уқа тўқиш машинасида ишлаётган қизлар орасида ёши улуғ Роза Ҳуснутдинованинг иш тажрибаси билан қизиқдим.

Роза опа кўп йиллардан буён шу ерда меҳнат қилади. Қанчадан-қанча қизларнинг устози. Камтарин, оқила аёл.

— Шу цехда ишлаётган қизларнинг кўпчилиги шогирдларим, — дейди Роза опа ишдан кўзини узмай. — Уйли-жойли бўлгач, ишламай қўйганлари ҳам анчагина. Яқинда пенсияга кетаман. Бир нарсадан кўнглим тўқ, яъни ёшларнинг ичида ўрнимизни бемалол босадиган, чаққон, билимдонлари жуда кўп. Ҳаммаси кунт билан ишлашга ҳаракат қилишади.

— Айтингчи, уқани яхлит ҳолатда тўқиб, бундан бутунлигича кийимлар тикса бўлмайдими?

— Йўқ, асло. Уқа из-издан ажралиб кетади. Бир воқеа ҳеч эсимдан чиқмайди. Бир куни бозорда уқадан кофта тикиб сотаётган бир аёл билан тортишиб қолганман.

Меҳнат жамоаларида

УМИДВОРЛИК УЛАРГА ҲАМРОҲ

Бозорда айланиб юрган эдик. Синглим бир кофтага харидор бўлди. Сотаётган аёл ўз молини мақтаб бу «герман кофтаси» деб туриб олди. Анчагина тортишиб қолдик. Клиёнка халтанинг оғзи дазмоллаб ёпиб юборилган. Очиб кўрмоқчи бўлсам, «Йўқ, оғзи муҳрланган, кир қиласиз», деб очгани қўймади. Бу оддий уқадан тикилган десам, қасам ичишга ўтди. Кейин сотувчи жон-жаҳди билан қўлимда турган кофтани тортиб олмоқчи бўлганди, халтача чўзилиб, яп-янги кофта уқасининг изидан иккига ажралиб кетди. Ғинг деёлмай қолди.

— Сизни супергарант машиналари бўйича ҳам энг тажрибали тўқувчи дейишади. Бундай машиналарда асосан нималар тўқилади?

— «Супергарант» машиналарда уқа, лампас тўқиларди, ҳозир қизларимизга урф бўлган гипюр ҳам тўқилмоқда.

— Лампас деганингиз спорт кийимларининг ёнбошига тикиладиган йўлли безакми?

— Ҳа, худди ўша. Ҳозир шогирдларим тўқишяпти. Шогирдларимдан бири Кароматхон Аҳмедова ҳозирда гипюр тўқишни яхши йўлга қўйиб олди. Кароматхон бошланғич ўрта таълим мактабини тугатиб, сўнг иш бошлади. У турли жараёнларни тезда ўзлаштириб олди. Шунинг учун ҳам унга энг масъулиятли иш — гипюр тўқишни ишониб топширишди.

Аста-секин пастга сирғалиб тушаётган матога қараб ҳавасинг келади. Жимир-жимир гулдор гипюр оқимини Кароматхон синчиклаб кузатмоқда.

— Гипюрни тўқиш мураккаб эмасми? — сўрайман Кароматдан.

— Йўқ, унчалик қийин эмас.

— Кийимга айлангунча кўп жараёнлардан ўтадими?

— Албатта, ранг бериб, пардозланади, оҳорланади. Ана шундан сўнг кўйлакми, юбками тикиб кийилса янада чиройли туради. Дарвоқе, ҳар бир жараённинг ўзига хос мавҳум томонлари бор. Бу мавҳумликларни, ишнинг сир-асрорларини цехнинг барча ишчилари ҳал этишга ҳаракат қилишади. Роза опа сингари тажрибали усталар эса ёшларга ўз тажрибаларини ўргатиб боришаверади.

Хориждан келган дастгоҳларни ҳамма ҳам тезда ўзлаштириб олавермайди. Бу машиналар шундайки, ўз-ўзидан катта тажриба талаб қилади. Айниқса, «Текстима». Гулжаҳон Гумарова бу борада тажрибали усталардан саналади. У корхонада чорак асрдан буён меҳнат қилмоқда. Ҳунар ўргангани келган қизларга сидқидилдан иш ўргатаяпти. Шу кунгача уқа, лампас тўқиш, ип ўраш машиналарида ишлаб, уларнинг сирларини ўзлаштириб олган Муяссархон Шоаҳмедова ҳам эндиликда Гулжаҳон опадек ҳунар ўргатяпти.

— Шогирдингиз ҳақида нима дея оласиз? — сўрайман Гулжаҳон опадан.

— Бу кенжа шогирдим. Атрофимда ишлаётганларнинг ҳаммалари мени устоз деб биладилар. Бир-биримизга ёрдам бериб, вақти келса бир-биримизнинг ўрнимизда ҳам ишлаб кетаверамиз. Муяссархон жуда уқувли, аввалига «Супергарант»ни ўрганди. Энди «Текстима» билан «Диамант»ни ўзлаштиряпти. Атрофимда ишлаётган шогирдларимга қараб севинаман. Ўрнимизни босадиганлар бор. Ҳаммалари аҳил, иноқ.

Бозор иқтисодиёти ҳар бир нарсага жиддий эътибор ва ижодий ёндошишни талаб этмоқда. Бичиқчи Мавлудахон Бойжонованинг бу борадаги тажрибаси айниқса қўл келаяпти. Бирор бир кийим бичилгандан сўнг ундан албатта қийқим ҳосил бўлади. Мана шу қийқим бўлакчалари аввалари топшириб юборилар эди. Эндиликда улардан фойдаланиш йўлини излаб топишди. Акрил ипидан тикилган матодан тайёрланган кўйлакчаларни жажжи қизалоқлар жуда суюб киядилар. Аммо, жуфтига мато етишмай қолган енгми, нуқсонли бирор бўлакми ишлатилмай қоларди. Ҳозир қолган бўлаклардан қизалоқлар учун қалпоқчалар, пайпоқлар, юбкалар тикиляпти. Хом ашё танқис бўлиб, кўйлакчалар тикилмайдиган пайтда бу маҳсулотларни тайёрлаш ишчини ҳам, бичиқчини ҳам бекор қолдирмайди. Мавлудахон ўз режаларини 150 фоиз ва ундан ҳам ошириб адо этаяпти. Маоши ҳам шунга яраша.

Хулоса қилиб айтадиган бўлсак, котон цехининг барча ишчи-хизматчилари ҳозирги қийин шароитда мардоналик билан ишлашмоқда. Бу танқислик, етишмовчиликларга яқин вақтлар ичида чек қўйилишига умид билан яшашмоқда. Сабр-тоқат, умидворлик уларга ҳамроҳ бўлаётир.

Дилором СУЛТОНОВА,
кўп нусхали «Малика» рўзномасининг муҳаррири.

Янгиликлар — Воқеалар

ТУЯМЎЙИНДАН ГУРЛАНГА СУВ ҚУВУРИ

Қурувчилар Урганч-Гурлан сув қувурини ишга туширишдан олдин синай бошладилар. 36 километрлик қувур, алоқа линияси, бошқариш электрон системаси синаб кўрилади. Кўпгина жамоа ва давлат хўжаликлари, Янгибозор районининг корхона ва ташкилотлари шу қувурдан сув олади. Бу ерда шу вақтгача марказлаштирилган тартибда сув билан таъминлаш йўлга қўйилган эди.

Энди бу ерга Туямўйиндан сув келади. Янги участка минтақадаги энг узун Туямўйин — Урганч сув қувурининг давомидир. Ичимлик сув тез орада Гурланга 114 километрлик масофадан кела бошлайди. Қурувчилар эса Амударёнинг чап соҳили бўйлаб Қорақалпоғистондаги Манғит посёлкасига қадар қувур ётқизадилар.

ҲИНДИСТОН ФИРМАЛАРИ БИЛАН ҲАМКОРЛИК

Ҳиндистоннинг савдо-саноат фирмалари билан давлат сув хўжалиги қурилиши комитетига қарашли бир қанча ташкилотлар ўртасида икки томонлама иқтисодий битимлар тузилди.

Улар улушбай асосида Андижон, Жиззах, Сирдарё вилоятларида қўшма корхоналар барпо этадилар. Бу корхоналар ғишт, цемент, ёғоч-қипиқ плиталар, линолеум, сопол плиталар каби бинокорлик материаллари, шунингдек ёғочсозлик ҳамда тўқимачилик корхоналари учун технология ускуналари, қават-қават декоратив пластиклардан синтетик материаллар ва рўзғор техникаси ишлаб чиқаради.

Бу маҳсулотларнинг бир қисми Ўзбекистоннинг ички бозорини тўлдирса, бир қисми сотиш учун чет элларга чиқарилади.

ФОЙДА ҲИСОБИДАН АВТОБУС СОТИБ ОЛИНДИ

Жарқўрғондаги 48-сонли автотранспорт корхонаси Чехославакияда ишлаб чиқарилган «Кароса» автобусини сотиб олиб, Жарқўрғондан Термизгача тез қатнайдиган автобус маршрутини очди.

Автобус корхона олган фойда ҳисобига сотиб олинди. Ўтган йили корхона бир миллион сўмдан кўпроқ фойда олди, бу йил эса ҳозиргача 750 минг сўм фойда кўрди. Бу ерда автомобиллар самарали ишлатиляпти, юк ташиш учун шатаклардан фойдаланиляпти, ёнилғи-мойлаш материаллари эса тежаб-тергаб сарфланмоқда. Минск автозаводи ва Костромадаги Мотордеталь заводи билан эҳтиёт қисмлар етказиб беришга доир бевосита битим тузилгани туфайли техника тўхтаб қолаётгани йўқ.

Корхона автовокзал қуришга киришди, уни барпо этиш учун 900 минг сўм ажратилди.

ИШБИЛАРМОНЛАР КЕНГАШИ

Қандай қилиб халқ истеъмоли моллари ишлаб чиқаришни кўпайтириш, хорижий тижорат марказлари билан алоқа ўрнатиш, камбағалларга ёрдам бериш учун пул ишлаб топиш мумкин — ана шу ва бошқа масалалар Фарғонада республика ишбилармонлари раёсатининг сайёр мажлисида муҳокама қилинди.

— Бу тадбирнинг Фарғонада ўтказилгани бежиз эмас, — деди вилоят ишбилармонлар касаба уюшмасининг раиси М. Латипов. — Вилоятда 300 дан ортиқ кооператив ва 300 та кичик корхона бор. Улар 35 минг кишини иш билан таъминламоқда. Бу йил уларнинг ёрдамида 100 миллион сўмликдан зиёдроқ халқ истеъмол моллари ишлаб чиқарилди ва аҳолига хизмат кўрсатилди.

ҚУЮВ ЦЕХИДА — КООПЕРАТОРЛАР

Андижондаги «Коммунар» заводининг қуюв цехи яна фойда келтира бошлади. Цех ёпилиш арафасида эди, технология эскиргани учун сифатли маҳсулот олиб бўлмасди, малакали мутахассислар цехдан кетиб қолишаётган эди.

Ана шундай пайтда цех ходимларининг ўзлари ташаббус билан чиқдилар. Улар завод раҳбариятига ишлаб чиқариш кооперативи ташкил этишни таклиф қилдилар, цехни тиклашга ваъда бердилар. Дирекция таклифни маъқуллади. Эндиликда қуюв цехи заводни редуктор корпуси, кўтарма ғалтаги, қопқоқлар, муфталар ва бошқа тақчил деталлар билан таъминламоқда. Деҳқончилик-саноат соҳасидаги шерикларига, жамоа ва давлат хўжаликларининг ремонт устахоналарига, пахта тозалаш заводларига қишлоқ хўжалик техникаси учун эҳтиёт қисмлар етказиб бермоқда.

(ЎзТАГ).

АРДОҚЛИ КАСБ

ЭНГ қадимги ва шу билан бирга замонавий касблардан бири қурувчилик касбидир. Ўзбекистонда жуда кўп ажойиб тарихий обидалар, иншоотлар яратган халқ усталари, ҳунармандларга доимо ҳурмат билан қарашган. Ҳозир ҳам республикамиз шаҳарларида қад кўтараётган кўркам биноларнинг бунёдкорлари эл ардоғида.

Пойтахтимиздаги 35-ҳунар-техника билим юртида ёшларимиз кўп соҳали қурувчилик касбини эгаллаши мумкин. Ҳозирда шаҳримизнинг 1-уйсозлик комбинати қурилиш майдонларида билим юртини тугатган ўқувчилар меҳнат қилишмоқда. Улар орасида дурадгор Ғанижон Тоиров, Шуҳрат Зуфаров, Муслим Маҳкамов, бўёқчи Эркин Қўшоқов, дурадгорлар бўлими бошлиғи Абдусамат Ҳалимов ва бошқалар бор. Юқори малакали касб эгаллаш учун билим юртида ҳамма шароитлар, жумладан яхши жиҳозланган ўқув хоналари, замонавий ускуналарга эга бўлган дурадгор пайвандчи ва бўёқчилик устахоналари, шу билан бирга спорт зали ҳамда ҳисоблаш марказлари мавжуд. Жамиятимиз иқтисодиёти талайгина муаммолар даврини бошидан кечираётган бир пайтда билим юрти ўқувчиларига кунига 4 сўм 40 тийин қийматга эга овқат бепул берилаётир. Ишлаб чиқариш ва ўқув жараёнида техник воситалардан ўрнили фойдаланилмоқда. Билим юртида ўн йилдан ортиқ ишлаган тажрибали ўқитувчилардан Мукаррам Йўлдошева, Замира Ёқубова, Светлана Хван ва бошқаларнинг дарслари ўқувчиларда доимо қизиқиш уйғотади.

Ишлаб чиқаришда тажрибали усталардан Шукур Бобораҳимов, Турғун Рўзаев, Александр Тихоненко, Виктор Чернов ва бошқалар раҳбарлигида ўқувчилар бунёдкорлик сир-асрорларини ўрганиб келишмоқда.

Ўқувчиларнинг ҳунар ўрганишларида 1-уйсозлик комбинати усталаридан Ю. Мавлонов, Е. Ҳасанов ва бошқаларнинг ёрдами салмоқлидир. Билим юрти ўқитувчилари ва ишлаб чиқариш усталари ўқувчилардан касбларн билан фахрланишга, меҳнатни севишга ўргатишни ўзларининг асосий вазифалари деб биладилар.

Бу ерда махсус таълим жараёни такомиллаштирилган ўқув дастури асосида ўзбек ва рус тилларида олиб борилади. Талабалар ўқишдан бўш вақтларида ўзларининг севимли машғулотлари бўлган спорт секциялари, бадиий ҳаваскорлик, техника-ижодкорлик тўгаракларида ва қизиқарли учрашувлар клубида қатнашишлари мумкин.

Янги ўқув йилидан бошлаб билим юрти тасарруфида тажриба ўқув ишлаб чиқариш бирлашмаси фаолият кўрсата бошлади. Бирлашмада билим юртига яқин жойлашган 131, 138, 162- ҳамда 188-ўрта мактаб ўқувчилари меҳнат таълимидан сабоқ олмоқдалар. Бу ташаббусдан асосий мақсад мактаб ўқувчиларида қурувчи касбининг бошланғич кўникмаларини ҳосил қилишдир.

Абдумалик АБДУРАҲМОНОВ.

СУРАТДА: ҳунар-техника билим юрти дурадгорлик гуруҳида амалий машғулот пайти.

Сиҳат-саломатлик

Азиз оқшомхонлар! Кўплаб муштарийларимизнинг илтимос-истакларини бажо этиш мақсадида «Сиҳат-саломатлик» рукнидаги бу галги мақолаларни оғиз бўшлиғи, тиш касалликлари, уларни замонавий тиббиётда осон даволаш усуллари, сунъий тишлардан фойдаланиш, шифобахш ўт-гиёҳларнинг тиш оғриғида қўллаш тадбирлари каби муҳим мавзуларга бағишладик. Уни Тошкент шаҳар «Саломатлик» маркази уюштирди.

ТИШИНГИЗ СУНЪИЙ БЎЛСА

● Нақллардан бирида: «Яхши чайналган овқат — ярим ҳазм бўлган овқатдир», — дейилган. Овқатни яхши чайнаб ейиш учун эса тишларимиз соғлом ва бақувват бўлиши лозим. Башарти тишлар тушиб кетган бўлса, у ҳолда сунъий тишлардан фойдаланиш керак.

КЎП йиллар мобайнида, тиш қопламалари фақат тушган тишларнинг ўрнини босади, деб ҳисобланди. Бироқ, кейинчалик тишлар орасида кавак бўлса тишлар тезда қимирлаб тушиб бошлаши, одамнинг юзида ажинлар пайдо бўлиши, қаримсиқ қиёфага кириб бориши аниқланди. Қопламада тишнинг табиий кўринишини сақлаган ҳолда, тиш-милк атрофини касалланиши (куртлаш)дан ҳам сақлар экан. Лекин одам аъзои-танасининг умумий аҳволини ҳисобга олиб, унинг оғиз бўшлиғидаги арзимас нуқсон учун тишларни қоплатиш шарт эмас. Бир қатор турган 3—5 та тиш, чайнашда қатнашадиган тишлар тушиб кетиши тишни қоплама қилиш зарурлигини билдиради. Айрим ҳолларда гўзаллик-чирой эҳтиёжларидан келиб чиқиб тиш қоплама қилинади. Чунончи, тишлар қийшиқ ўсиб, юқори ва пастки жағларнинг эркин ҳаракатига ҳалал берганда, кишининг ташқи кўринишида, айниқса бу ҳол нутқ талаффузини бузганда тишлар жарроҳлик йўли билан олиб ташланади, ўрнига тиш қопламалари қўйилади.

Айрим кишиларда учрайдиган тиш қимирлаши касаллигида ҳам, уларни сақлаб қолиш мақсадида тиш-жағ қисмини қоплаш тадбирлари кенг қўлланилади. Металлдан ясалган якка қопламалар батамом даволанган ва беркитилган тишларга қўйилади. Соғ тишларга «чиройли кўриниш учун» металл қопламалар қўйиш маслаҳат берилмайди. Олд томондаги курак тишлар илдизи даволангандан кейин, каваклар ҳосил бўлиб қолса, бундай ҳолларда сунъий қоплама қўлланади ва унга пластмасса ёки садаф билан ишлов берилади.

Қоплама тишларнинг кўприксимон ва олиб-қўйиладиган турлари бор. Кўприксимон тиш қопламалари оғизга тиш қаторларининг бирор чиқ-чиқ нуқсонлари бўлганда ва ҳар икки томондаги табиий тишлар соғ бўлган ҳолларда қўйилади. Тишлар батамом тўкилиб кетган ҳолларда олиб қўйиладиган тўла қопламалар тайёрланади. Дастлабки вақтларда олиб қўйиладиган қопламалардан фойдаланган киши бир қатор ноқулайликларга дуч келади. Унинг хаёлида оғзи ичида бир нарса борга ўхшаб туюлаверади, нутқи равон бўлмай қолади, кўп сўлак ажратади, кўнгли айнийди. Тиш қопланганидан кейин, дастлабки кунлар мобайнида овқатни юмшатиб, иложи бўлса майдалаб истеъмол қилиш керак. Овқатланиб бўлгач қопламаларни ечиб олиб, ювиб қўйиб оғизни эса чайиш лозим. Қоплама тишларга тезроқ ўрганиб ва кўникиб кетиш учун дастлабки, 5—7 кун мобайнида тозаланган ва ювилган қопламаларни кечаси оғизда қолдирган маъқул.

Олиб-қўйиладиган қоплама тишлар ҳам худди табиий тишлар сингари ювиб-тозалаб турилади, яъни уларни ҳар куни икки маҳал — эрталаб ва кечқурун тиш чўткасини ёнга ва юқорига қаратиб ҳаракатлантириб, ички ва ташқи томонлари ювилади. Бунинг иложи бўлса майинроқ тиш чўткасидан фойдаланилади. Тиш пастасидан кўра, тиш порошогидан фойдаланган маъқул. Олма ва сабзи еб туриш тавсия этилади, чунки булар оғиз бўшлиғини яхши тозалайди ва милкларни мустаҳкамлайди.

Олиб-қўйиладиган қопламаларни ухлашга ётишдан олдин олиб қўйиш керак. Мавжуд табиий тишлар эса «Особый» тиш порошоги билан яхшилаб ювилади.

Қоплама тишга кўникиш бир мунча вақт талаб этади. Лекин узоқ вақт тақилмаса, оғизда тўғри тутиш ҳолати бузилади ва фойдаланиш учун яроқсиз бўлиб қолади.

Дастлабки вақтларда тиш қопламаси кўнгил айнитиши, сўлак оқизиши, нутққа таъсир қилиши, оғриқ пайдо қилиши ва умуман нохуш ҳис-туйғуларга сабаб бўлишини юқорида айтдик. Бундай ноқулай ҳолатлар бир неча соат мобайнида, гоҳида эса бир-икки кундан кейин ўтиб кетиши мумкин. Одатда бир ойдан кейин одам қоплама тишларга бутунлай ўрганади. Ютиниш ва сўриш билан боғлиқ бўлган ҳаракатлар — конфет, монпасье, ирис сўриш қопламага тезроқ кўникиб кетишга ёрдам беради. Умуман, қоплама тишга кўникиш кишидан чидам ва қатъият талаб қилади.

Агар қоплама тақиб юриш жуда ноқулай бўлиб, милкларни оғритса, шифокорга мурожаат қилиш керак. Шифокор қабулига боришдан олдин ноқулай ёки оғриқ сабабини билиш учун қопламани тақиб олиш лозим.

Олиб-қўйиладиган қопламани синдириб қўймаслик учун уни тақиш ва ечиш вақтида шифокор кўрсатмасига қатъий риоя қилиш керак. Дастлабки кунларда юмшоқ овқатлар истеъмол қилиш, уни оз-оздан олиш даркор. Тиш ва қопламалар синиб қолишининг олдини олиш учун сунъий тишлар билан ёнғоқ чақиш, қанд синдириш, қотган нон чайнаш маслаҳат берилмайди.

Қоплама тишни эҳтиёт қилиб тутишда уни бунчи мослайман деб эговлаш, ерга тушириб юбориш мумкин эмас. Уни қайноқ сувда ювмаслик керак, акс ҳолда шакли ўзгариб, тақиб бўлмайдиган ҳолга келади. Қопламада ёриқлар ёки синиқлар пайдо бўлса, ундан фойдаланиб бўлмайди.

Қоплама тишлар, милк тўқималарига таъсир кўрсатиб, турли ўзгаришлар келтириб чиқариши мумкин. Бундай хасталикни аниқлаб, ўз вақтида даволаш учун ҳар олти ойда бир марта шифокор ҳузурига бориб маслаҳат олишни унутманг.

Сайфулла САЪДУЛЛАЕВ,
7-стоматология поликлиникасининг шифокори.

Шаҳримиздаги кўплаб шифохоналар энг замонавий тиббий асбоб-ускуналар билан жиҳозланган. Чилонзор районидаги 10-стоматология поликлиникасида ҳам барча шароитлар яратилган бўлиб, беморларнинг тишлари ҳеч бир озорсиз даволанмоқда.
СУРАТДА: моҳир шифокор Елизавета Ефимовна Хрусова (чапда) ёш талаба билан беморга шифо бахш этаяпти.

БЕШ ДАҚИҚА КИФОЯ

ТАЖРИБА шуни кўрсатаяптики, кўп ҳолларда биз тишларимизни нотўғри тозалаймиз. Микроблар яширинишии мумкин бўлган ёриқлар йўналиши юқоридан пастга қараб боради, кўпчилик кишилар тишларини чапдан ўнгга қараб тозалайдилар. Табиийки, бундай йўналишни ўзгартириш керак. Тиш ва милкни юқоридан пастга қараб тиш чўтка билан ҳам ичкарисидан, ҳам ташқарисидан ювиш, тозалаш ва массаж қилиш керак. Бундай массаж жуда қисқа бўлмаслиги керак. Агар биз тадбирга тўрт-беш дақиқа вақт ажратсак, ҳам оғзимиз тоза бўлади, ҳам милкларимиз массаж қилинади. Натижада милклар фаолияти нормал кечиши учун шароит яратилади, майда томирларида қон айланиши яхшиланади.

Ҳамманинг эътибори учун яна бир гапни айтиб қўйиш лозим: кўпгина ички аъзоларимизнинг жамланувчи нуқталари, шу жумладан жинсий қувватни кучайтирадиган нуқталар ҳам айни мана шу милкларга ўрнашган бўлади. Шунинг учун қўлга тиш чўткаси олганда, шунчалик оддий бир одатнигина эмас, балки озодалик, ўз сиҳат-саломатлигимиз ва тетик-бардам юришимиз билан боғлиқ муҳим тадбирни адо этаётганимизни эсда тутишимиз керак.

Раҳима ЧЎЛПОНОВА.

ЎТИБ КЕТАДИ ДЕБ ЎЙЛАМАНГ

КЕКСАЛАРНИНГ «Тўрт мучалинг соғ бўлсин», деган нақлларида ҳикмат бор. Одамнинг танида бирор аъзои раисаси оғриб, азоб бериб турса, дунё кўзига тор кўриниб, ҳеч нима ёқмай қолади. Баъзилар тумов, кўз ва тиш оғриғи каби хасталикларни енгил деб ўйлаб, уни «ўтиб кетади, тузалиб қолади» деб оёқда юриб ўтказишади, ўзларича билиб-билмай дори-дармон қилишади, шифокорга ҳам боришмайди, афсуски касаллик оғирлашади.

Очиқ гап, ўзбек халқимизда маълум касалликларга «қутлуғ дард» деб қарашдек бепарволик одати бор. Шулардан бири—тиш оғриғи. Оилада кимнингдир тиши оғриб қолса, «Туз бос», «Исириқ суви билан чайқа», «Битта анальгин қўй», «Иссиқ тут» каби маслаҳатларни берамизу, «Тез шифокорга учраш» деб даъват этишга лоқайд бўламиз.

Одамнинг ҳамма аъзолари қатори оғиз бўшлиғи ва тишларнинг соғлом бўлиши жуда муҳимлигини унутмаслик керак. Тиш оғриғини қутлуғ дард, ўтиб кетади деб ўйламаслик лозим. Афсуски кўпчилик бунга жуда кечикиб, милклар касалланиб, тишларни қурт еб, оғриқ зўрайгандагина лунжни ушлаб шифокорга югургилаб боришади. Биламизки, ҳар бир дардни даволашдан кўра, олдини олиш осон. Баъзилар, «Тишларим ёмон бўлиб кетган, дўхтирга боргани вақтим йўқ» (ёки арралаб, зирқиратишидан қўрқаман) деб юришади. Касаллик зўрайиб, даволаш оғирлашганда эса шифокорга боришга вақт ҳам топилади, қўрқув ҳам чекинади. Шуни асло унутмаслик керакки, тишларни қурт емасидан (чиримасидан), қаттиқ зарарланмасидан шифокорга мурожаат қилинса даволаш осон бўлади, табиий тиш олиб ташланмай сақлаб қолинади ва у яна анча хизмат қилади. Ҳозирда стоматология шифохоналарида ҳеч озорлантирмай даволаш усуллари жуда яхши қўлланмоқда.

Оилада ота-оналар, умуман катталар болаларнинг оғиз бўшлиғи касалликлари (милкларнинг пилла бўлиши, йиринглаши ва тилининг чақаланиши кабилар)га ва тишларининг соғломлигига доим эътибор беришлари керак. Бирор касаллик аломати сезилиши билан тезда стоматолог шифокорга кўрсатиб даволатиш лозим. Кўпгина мактабларда «Тиш шифокори хоналари» ишлаб турибдики, улар ўқувчиларнинг оғиз бўшлиғини ва тишларини ҳар ҳафтада кўздан кечириб, даволаш чораларини кўрадилар.

Оғиз — турли майда жонивор (микроб)ларнинг уяси ҳисобланади. Истеъмол қилаётган озуқалар билан улар оғизга кириб, милк ва тишларга ўрнашиб, касаллик келтириб чиқаради. Шунинг учун овқатланишдан олдин ва кейин оғизни яхшилаб чайиш, турли шифобахш тиш пасталаридан фойдаланиб, тишларни кунига икки маҳал (эрталаб ва уйқуга ётишдан олдин) покизалаш айни муддао бўлади. Бунга ёш болаларни ҳам кўниктириш керак.

Тишлар орасига кириб қолган қолдиқ нарсаларни игна, гугурт чўпи, тўғноғич ёки темир буюмлар билан тозалашни ҳеч одат қилманг. Булар тиш оралиғини, милк асабларини очиб қўяди ва тишларни зарарлантиради. Яхшиси, дорихона ва упа-элик дўкончаларидан махсус тиш кавлагич (мисвок) олиб фойдаланинг.

Тўлқин РАҲИМОВ.

Жонингизга ором беради

Ҳозирги пайтда амалий табобатнинг баъзи соҳаларида ўсимликлардан тайёрланган дорилар жуда кенг қўлланилмоқда. Тиш касалликларига келганда эса, аҳвол тамомила бошқача. Илмий манбаларда ва амалиётда тиш-оғиз касалликларини даволашда кўпгина ўсимликлар самарали даво воситаси эканлиги, жонга ором бериши, шу билан бирга, арзон ҳамда табиийлиги билан ажралиб туриши исботланган. Шу боисдан биз халқ табобати ва илмий тиббиётда оғиз бўшлиғи, жумладан, тиш касалликларида қўлланилаётган шифобахш ўсимликларнинг баъзилари билан таништирмоқчимиз.

Алой. Доимо яшил ҳолда ўсадиган алойнинг бир неча турлари: ҳақиқий алой, тиканли алой, дарахтсимон алой бор. Шифобахш қисми унинг баргларидан эзиб олинадиган ширасидир. Халқ табобатида алой барги ширасидан меъда ва ўн икки бармоқ ичак яраси, ўпка сили ва бошқа касалликларга даво сифатида фойдаланилади. Илмий тиббиётда алой барги ширасидан олинадиган сабур, экстракт, эмульсия кўп соҳаларда кенг қўлланилади. Стоматологияда алой шираси катарал ва ярали гингивитда, сурункали афтали стоматитда, пародонтоз хуруж қилганда ишлатилади.

Анор қадим замонлардан бери табобатда турли касалликларни даволашда ишлатиб келинади. Илмий тиббиётда анор мевасининг шарбати С белгили дармондори етишмовчилигида, бу милк қамашиши, қонаши ва оғриғини қолдиради. Мева пўстлоғи, гули ва шарбатидан тайёрланган қайнатма билан оғиз чайилса, милк қонаши, яллиғланиши камаяди, оғиздан келадиган ёқимсиз ҳид йўқолади.

Арпабодиён илмий тиббиётда оғриқ қолдирувчи, яллиғланишга қарши таъсир этувчи, антисептик модда сифатида маълум. Анис мевали дамламаси катарал ва ярали стоматитларда, пародонтозда оғизни чайиш учун ишлатилади. Бир ош қошиқ меваси бир стакан сувга 20 минут дамланади ва докадан ўтказилади. Анис мойи пародонтозда милкни даволашда ишлатилади.

Ёнғоқдан дори тайёрлаш учун ўсимликнинг пўстлоғи, меваси ва барги ишлатилади. Стоматология амалиётида ёнғоқ барги дамламаси бир стакан қайнаб турган сувга бир ош қошиқ қуритилган барг буриштирувчи, яллиғланишга қарши бактерицид ва фунгицид сифатида шиллиқ қаватнинг кўпгина касалликларида қўлланилади. Баргидан ва мева пўстлоғидан ажратиб олинган юглон препарати суртма, эритма, суспензия ҳолида гингвостоматит ва пародонтозни даволашда ишлатилади. Хом мевасидан дармондорили концентратлар тайёрланади. Бу концентратлар С белгили дармондори етишмовчилигида, милк қонашида, геммородик диотезда даво қилинади ва уларнинг олдини олишда қўлланилади.

Исириқ халқ табобатида ер устки қисмидан тайёрланган қайнатмаси жуда кўп хасталикларга даво сифатида қўлланади. Жумладан, милк касалликлари, яраланганда, милк қонаганда оғизни чайиш тавсия этилади. Бунинг учун бир стакан сувга бир чой қошиқ қуритилган исириқ шохчаларидан солиб, бир оз қайнатилади, совутиб сузилади ва оғиз чайилади. Оғизни чайиш вақтида ичиб юбормаслик керак.

Карам яллиғланишни қайтаради, оғриқни қолдиради, моддалар алмашинувини яхшилайди. Пародонтоз, гингивит, оғиз шиллиқ қавати яллиғланганда ачитилган, тузланган карамни ейиш ёки унинг сувига оғиз чайиш яхши натижа беради.

Кунжут таркибида мой, сезамол ва сезамин бирикмалари, Е белгили дармондори бор. Бу мой қон ивишини тезлаштиради, шу сабабли қон касалликларини даволашда ишлатилади. Стоматологияда кунжут мойи пародонтозни даволашда, милкка мойли суртмалар, боғловлар тайёрлашда ишлатилади. Янги баргларини эзиб, гингивитни даволашда аппликация қилинади.

Наъматак турлари ҳар хил дармондориларга жуда бой бўлади. Пишиб етилган мевалари дори сифатида ишлатилади. Стоматологияда мева дамламаси милк яраланганда ва қонаганда оғизни чайиш учун ишлатилади. Қайнатмаси икки стакан сувга бир ош қошиқ мева солиб 10 минут давомида суст оловда қайнатилади, кунига 2-3 марта овқатдан олдин ярим стакандан ичилади. Ҳозирги вақтда наъматак мевасидан олинган мой пародонтозда оғиз шиллиқ қавати жароҳатланганда, яраларнинг битишини тезлатувчи модда сифатида муваффақиятли ишлатилмоқда.

Пиёзнинг бош қисми таркибида эфир мойи, С белгили дармондори, каротин, фитонцидлар, флавоноидлар бор. Баргида органик кислоталар бўлади. Стоматологияда пиёз бошининг спиртдаги эритмаси яллиғланишга, бактерияга ва цингада эт битишини тезлаштиришда, оғизни чайиш, аппликация қилиш ва тиш-милк «чўтка»ларини чайиш учун ишлатилади.

Шотут меваси ҳам ёқимли мева, ҳам доридир. Халқ табобатида шотут мевасидан тайёрланган қайнатма оғиз шиллиқ қавати шикастланганда, яллиғланганда чайиш, обзан қилиш учун ишлатилади.

Чўялпиз. Халқ табобатида ялпиз турларидан тайёрланган қайнатма ёки янги баргидан олинган шира тиш оғриганда, оғиз шиллиқ қавати жароҳатланганда тавсия этилади.

Ҳамидулла ШАМСИЕВ,
2-болалар тиш қўйиш поликлиникаси шифокори.

Шифокорлар меҳнати — заргар меҳнатидан ҳам нозик. Дардига даво топган ҳар бир бемор бу шифокорларга дилдан раҳмат айтади.

ОҒРИСА-ОҒРИМАСА ҲАМ

ОНА бўлиш аёлнинг энг катта бахти. Дунёга келган гўдакнинг тўғри, ҳар томонлама етук бўлишини ўйлаб парвариш қилиш йўлларини, боланинг соғлиғини муҳофаза қилиш борасида тўғри иш тута билиш лозим. Чунки гўдакнинг қандай камол топиши онанинг билимдонлиги, сабр-тоқати ва меҳнатига боғлиқдир.

Ёш боланинг дуркун ривожланишида тишларининг соғлом, бутун бўлиши катта аҳамиятга эга. Кўп оилаларда бола тишларининг ҳолатига эътибор берилмайди. Ваҳоланки, ҳар бир она тишлари чиқаётган фарзандини шифокорларга маълум давр оралиғида кўрсатиб, зарур бўлганда даволаш чораларини кўриши лозим.

Тиши тез-тез касалланиб турадиган болада томоқ оғриғи қайталаб туради. Бунинг натижасида у бора-бора бод касаллигига, агар ўз вақтида унинг олди олинмаса, юрак касалига чалинади. Бундай нохуш ҳолларга йўл қўймаслик учун бола тишларининг доимо тоза бўлишига жиддий эътибор қаратиш лозим. Жумладан, оғиз бўшлиғини тоза тутиш тиш кариеси деб аталувчи касалликнинг олдини олишда муҳим аҳамиятга молик. Болалар учун энг яхшиси тишларни тунги уйқуга ётишдан олдин ва эрталаб тозалаш, ҳар галги овқатлангандан кейин эса оғизни чайиш мақсадга мувофиқ бўлади. Ана шунда тиш кариеси икки баравар кам учрайди.

Оғиз бўшлиғини тоза тутиш билан парваришлаб туришни 2-3 ёшдан бошлаш керак. Бунинг учун тишни аввалига чўтканинг ўзи билан, сўнгра болага ёқадиган порошок ёки паста билан тозалаш энг яхши натижа беради. Тишлари ва оғиз шиллиқ пардалари соғлом бўлган болалар учун таъми ёқимли бўлган махсус болалар тиш пасталаридан фойдаланиш керак. Улар таркибидаги доривор ўсимликларнинг шарбати, микроэлементлар ва биологик моддалар шиллиқ пардалар орқали осонгина сўрилиб, ўзининг ижобий таъсирини ўтказади. Ушбу даволаш воситаларининг фойдаси етарли бўлиши учун тишларни 2-3 минут давомида тозалаш кифоя.

Тиш кариесининг дастлабки даврида милкларда оғриқ турмаслиги мумкин. Шу туфайли боланинг ўзи ҳам, катталар ҳам касаллик бошланганини пайқамай қолишади. Худди шуни ҳисобга олган ҳолда йилига икки марта оғриса-оғримаса боланинг тишларини шифокор кўригидан ўтказиб туриш лозим.

Тиш касалликларининг олдини олиш боланинг рисоладагидек ривожланишига имкон беради, азоблардан қутқаради, шунингдек, бошқа оғир касалликларнинг ҳам олдини олишда катта роль ўйнайди.

Муҳайё ЭГАМБЕРДИЕВА,
3-болалар тиш касалликлари поликлиникасининг шифокори.

Агар Сиз Ўрта Осиёдаги энг йирик корхоналардан бири бўлмиш Тошкент авиация ишлаб чиқариш бирлашмасида меҳнат қилмоқчи ва Тошкент техника дорилфунунида таълим олмоқчи бўлсангиз

8-ТАЖРИБАВИЙ ҲУНАР-ТЕХНИКА БИЛИМ ЮРТИГА ЎҚИШГА КЕЛИНГ!

Бу ерда Сиз учиш аппаратларини йиғувчи-чилангар, механика-йиғув ишлари чилангарлари, саноат ускуналарини таъмирловчи чилангар, рақамли дастур воситасида бошқариладиган дастгоҳларнинг оператори, токарь, фрезерчи, кенг қамровли дастгоҳчи касбларини эгаллаб чиқишингиз мумкин.

Таълим ўзбек ва рус тилларида олиб борилади.

9-СИНФЛАРНИ БИТИРУВЧИЛАР ТАЖРИБА ГУРУҲИДА ЎҚИЙДИЛАР ВА 2 ЙИЛ ДАВОМИДА ЎРТА МАЪЛУМОТ ҲАМДА КАСБ ЭГАСИ БЎЛАДИЛАР.

Бир йиллик гуруҳлардаги 9-синф битирувчилари ишчи малакасини эгаллайдилар.

11-синфни битирувчилар ойига 115—150 сўм миқдорида стипендия олиб ўқийдилар ва 6 ой давомида касб эгаллаб чиқадилар.

Ўқиш даврида ўқувчилар овқат, кийим-бош билан таъминланадилар. Улар Чкалов номидаги Тошкент авиация ишлаб чиқариш бирлашмасига қарашли пансионат ва профилакторийда дам олиб, соғлиқларини мустаҳкамлашлари мумкин.

Ўқиш вақти меҳнат фаолиятига қўшиб ҳисобланади.

Билим юртини «аъло» баҳолар билан битирганлар Тошкент техника дорилфунунига ўқишга юбориладилар.

Совет Армияси сафларида хизмат қилиб қайтган бошқа шаҳарлик ўқувчиларга ётоқхонадан жой берилади.

Билим юртига қуйидагича борилади: 10, 23, 27-трамвайлар, 18, 48, 97-автобуслар; 1, 10, 14, 18, 24-троллейбусларнинг «Ленинград» меҳмонхонаси» бекати.

Манзилимиз: 700128, Усмон Юсупов кўчаси, Авиация тор кўчаси, 10-уй. Телефон: 41-57-54.

«ҲАЁТ ВА ИҚТИСОД»

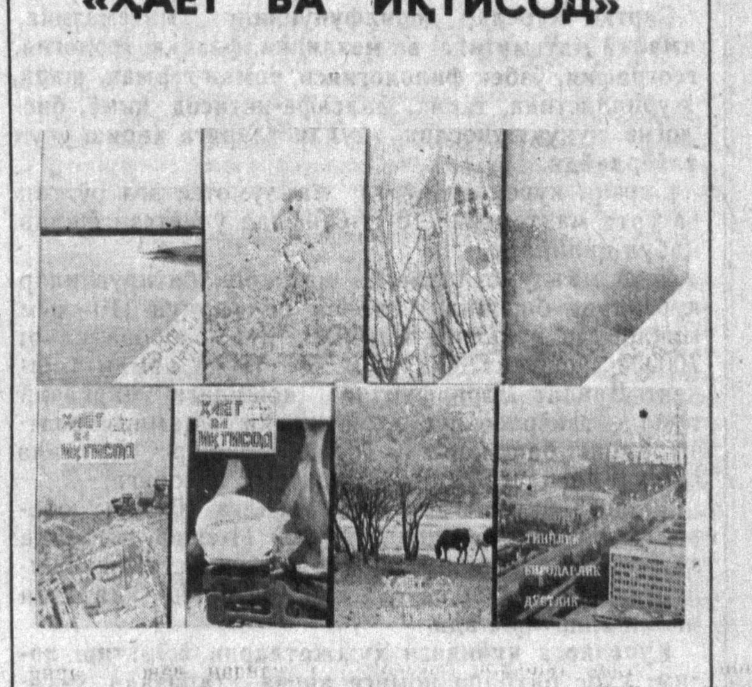

ЎРТА ОСИЁ ҲУДУДИДАГИ ЯГОНА ИҚТИСОДИЙ НАШР ҲИСОБЛАНАДИ.

«Ҳаёт ва иқтисод» — асосан ишбилармонларнинг, бизнесмен ва менежерларнинг, иқтисод билан шуғулланувчи олимларнинг, талабаларнинг, ўқувчиларнинг ойномаси.

Ойнома саҳифаларидаги шарқ иқтисодиёти тарихи зарварақларидан, бугунги иқтисодий аҳвол ҳақидаги маълумотлардан хабарсиз қолмай десангиз,

«ҲАЁТ ВА ИҚТИСОД» ОЙНОМАСИГА ОБУНА БЎЛИШГА ШОШИЛИНГ!

Ойномага обуна «Матбуот уюшмаси» агентликлари ёки алоқа бўлимларида чекланмаган миқдорда қабул қилинмоқда.

«Ҳаёт ва иқтисод»нинг йиллик обуна нархи — 8 сўм 40 тийин, ярим йиллиги 4 сўм 20 тийин, уч ойлиги эса 2 сўм 10 тийин.

Шуни эслатиб ўтамизки, 1992 йилда ойнома обуначи учун 70 тийин, сотувда эса икки баравар қимматроқ — 1 сўм 50 тийин бўлади.

Обуна варағини тўлғазаётганда нашр рақамини ёзишни унутманг — 75481.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКА ҚУРИЛИШ ВАЗИРЛИГИНИНГ
МАРКАЗИЙ ЎҚУВ КОМБИНАТИ
қуйидаги касблар бўйича
КУРСЛАРГА

ҚАБУЛ ЭЪЛОН ҚИЛАДИ

Электр-газ пайвандчи;

автомобиль, минора, кўприк кранларининг машинистлари;

ғишт терувчи;

дурадгор-бетончи;

ПЦ-84 оператори;

Пўлат ва темир-бетон конструкцияларининг монтажчиси.

Ўқиш муддати — бир ойдан 4 ойгача, ойига 102 сўм стипендия тўланади.

Ўқиш ишдан ажралган ва ажралмаган ҳолда кечки таълим гуруҳларида олиб борилади.

Таълим учун пул ўтказиш йўли билан ҳамда нақд пул тўлаш тариқасида ҳақ тўланади.

Ўқишни тамомлаганлар Ўзбекистон республика қурилиш вазирлиги ташкилотларида иш билан таъминланадилар.

МАШҒУЛОТЛАР ГУРУҲЛАРНИНГ ТЎЛИШИГА ҚАРАБ БОШЛАНАДИ.

Бизнинг манзилгоҳ: 700100, Тошкент шаҳри, А. Қаҳҳор кўчаси, 32-уй.
Телефонлар: 55-36-11, 54-94-87, 54-92-16.

Ҳурматли муҳаррият! Одамлар, баъзи касалликларга шифо бўлади, деб асаларига чақтиришади, у чаққач ўзи ўладими? Умуман ариларнинг чақиши ҳақида мутахассис мақоласини берсангиз.

Лола ОЧИЛОВА,
боғча тарбиячиси.

Сўраган эдингиз...

АСАЛАРИ ЧАҚҚАЧ, ЎЗИ ЎЛАДИМИ?

ТАБИАТДАГИ турли-туман ҳашаротлар орасида зараркунандалари, заҳарлилари ва беозорлари бор. Арилар туркумига кирадиган асалари ниҳоятда фойдали эканини ҳамма билади, унинг ширин-шарбат асалидан тортиб, заҳаригача халқ хўжалигида кенг ишлатилади.

Муштарийларимизни қизиқтирган ари чақиши ҳақида қуйидагиларни айтиш мумкин.

Асаларининг заҳарли ништари танаси хитин «тери» билан қопланган ҳашарот ва бошқа жониворларни чақиш учун мослашган. У ништарини хитинга санчганидан сўнг, осонгина суғуриб олади. Сут эмизувчиларнинг (шу жумладан одамнинг) териси юмшоқ резина каби чўзилувчан бўлганлигидан асалари ништарини қисиб қолади ва у ништарини кўпинча суғуриб ололмайди. Бунинг устига, ништарнинг учи аррасимон, арра тишлари орқага қайрилган, бу эса ништарнинг теридан суғуриб олинишини баттар қийинлаштиради. Асалари уни суғуриб олишга бор кучини сарфлайди. Лекин иложи бўлмагач, терида ништарни қолдириб, ўзи учиб кетади, терида ништар билан бирга унинг заҳар безлари ва қисман ичаклари ҳам қолиб кетади. Бундай асаларининг қорнидаги жароҳати катта бўлганлигидан, у пировардида нобуд бўлади.

Кўпчилик ариларнинг ништари аррасимон эмас, шунга кўра улар ҳатто ёввойи ҳайвонларни чаққанидан кейин ҳам ништарини бемалол суғуриб олади. Масалан, қизилари кетма-кет бир неча марта ниш уриши мумкин. Бўйи уч сантиметрча келадиган бу йирик аридан доим эҳтиёт бўлиш керак.

Илгари, одамни учта, отни эса еттита қизилари чақиб ўлдира олади, дейишарди. Бунинг лоф уриб айтилган гап эканлиги энди исботланган. Бироқ, одамнинг тилини ёки йирик қон томирини қизилари чақиши жуда хавфли. Бунда тил шишиб кетиб, нафас олиш қийинлашади. Қон томирига қизиларининг заҳари ўтса, ички аъзоларга қон қўйилиши натижасида томир шишиб, қон айланиши бузилади.

Хўш, асаларининг чақиши хавфлими?

Хонаки уяларда яшайдиган асаларилар чақиши қўрқинчли эмас. Агар бир йўла 500 асалари чақса одам ўлиши мумкин. Шуни айтиш керакки, баъзи кишиларнинг аъзои танига асалари заҳари кучли таъсир этади. Бундай киши, ҳатто битта асалари чақса ҳам ҳалок бўлиши эҳтимол. Шунинг учун ўзини эҳтиётлаб, асраб юриш керак.

Тилов ЕДГОРОВ,
Ўзбекистон Фанлар академиясининг зоология ва паразитология илмгоҳининг катта илмий ходими, биология фанлари номзоди.

БОЛАЛАР ИХТИЁРИДА

БУГУНГИ кунда шаҳримиздаги ҳар бир маҳалла чинакам тарбия ҳудудига айланган. Бундай ижобий ҳолни Ҳамза районидаги «Бирлашган» маҳалласи мисолида ҳам кўришимиз мумкин.

Кейинги вақтда маҳаллада спорт ишлари ҳам анча жонланди. Болакайларнинг хурсандчилигини айтмайсизми? Ҳашар йўли билан бунёд этилган кичик ўйингоҳ маҳалла болалари ихтиёрига бериб қўйилди.

Маҳаллада қариялар ташаббуси билан яқинда очилган клуб ҳам гавжум бўлмоқда. Бу ерда уста шатранжчилар ташаббуси билан тўгарак ташкил этилди. Унинг машғулотларига ҳозир талайгина ўғил-қизлар фаол қатнашмоқда.

Саодат ОДИЛОВА.

Фан оламида

СУРАТДА: Испаниянинг дўконларида «Лайф сайн» деб номланган чўнтак электрон қурилмалари савдога чиқди. Ундан чекишни ташлашни хоҳлаётган, бироқ уддалай олмаётган кашандалар фойдаланишлари мумкин. Қурилма чекувчининг ўз зарарли одатини аста-секин ташлаши учун мўлжалланган. Чекувчининг саъжиясига қараб, қурилмага содда дастур ўрнатилади ва у овозли сигнал орқали кашанда асабига таъсир кўрсатади. Кашфиётчиларнинг фикрича, у чекишдан бездиришдан ташқари, қаттиқ ҳаяжоннинг зарарли таъсирларидан ҳам асрайди.

ЭФЕ—ТАСС сурати.

ҚЎРҒОШИНСИЗ БЕНЗИН

● ПРАГА. Чехия Республикаси ҳукуматининг иқтисодий кенгаши атроф-муҳитни муҳофаза қилиш тўғрисида ғамхўрлик қилиб, таркибида қўрғошин бўлмаган бензиннинг чакана нархини 2 крон арзонлаштиришни таклиф қилди. Мамлакатда автомобиль ёнилғисининг ана шундай экологик жиҳатдан софроқ турини ишлаб чиқаришни кўпайтиришга қаратилган тадбирлар ҳам маъқулланди, деб хабар қилди ЧСТК ахборот агентлиги.

Шу йилнинг охиригача таркибида қўрғошин бўлмаган бензин Чехиядаги 170 та бензин қуйиш станцияларида сотилиши кўзда тутилмоқда. Лекин бу етарли эмас.

ЧСТК маълумотларига қараганда қўрғошинсиз бензиндан 250-300 минг машина мотори учун фойдаланса бўлади, бу эса Чехия республикалари рўйхатга олинган барча автомобилларнинг 10 фоизини ташкил этади. Бундай автомобиллар сони йилига 70 мингта кўпаяди.

(ТАСС).

Муҳаррир
Э. М. ЭРНАЗАРОВ.

ТИЖОРАТ ЖАБАРЛАРИ ВА ЭЪЛОНЛАР

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ДОРИЛФУНУНИ ҚОШИДАГИ ЁШЛАРНИ ОЛИЙ ЎҚУВ ЮРТЛАРИГА

КИРИШ УЧУН ТАЙЁРЛАЙДИГАН ПУЛЛИК МАРКАЗИЙ КУРСЛАР

СИРТҚИ БЎЛИМГА

ҚАБУЛ ЭЪЛОН ҚИЛАДИ

Сиртқи курслар дорилфунуннинг математика, амалий математика ва механика, физика, геология, география, ўзбек филологияси, роман-герман, шарқ, журналистика, тарих, фалсафа-иқтисод, кимё, биология, ҳуқуқшунослик куллиётларига кириш учун тайёрлайди.

Сиртқи курсларга ўрта маълумотга эга бўлган ва ўрта мактабнинг 10-11-синфида ўқиётган ёшлар қабул қилинади.

Ўрта маълумотлилар ва мактабни битирувчилар курсларда бир йил таълим олиш учун 110 сўм миқдорида қуйидаги манзилга пул юборадилар; 700095, Тошкент шаҳри, В. И. Ленин номли Тошкент Давлат Дорилфунуни қошидаги марказий пуллик тайёрлов курслари сиртқи бўлими, саноат-қурилиш банкининг Тошкент шаҳар муомала бошқармасидаги 100141859 жорий ҳисобига.

10-синф ўқувчилари шу манзилга 100 сўм юборадилар. Мазкур синф ўқувчиси 11-синф давомида ҳам таълим олишни давом эттириш истагини билдирса, ҳақ тўлаш ва ҳужжатлаштириш қайтадан расмийлаштирилади.

Курсларга қуйидаги ҳужжатларни жўнатиш лозим: курс раҳбари номига ариза, (аризада ўқувчининг фамилияси, исми, отасининг исми, почта индекси, яшаш жойи, манзили, ўқишга кирмоқчи бўлган куллиёти, мактабда чет тиллардан қайси бирини ўқиганлиги кўрсатилади, ўзбек тили ёки рус тилида ўқимоқчи эканлиги аниқ кўрсатилади) ишлайдиганлар иш жойидан, ўқувчилар мактабдан маълумотнома топширадилар, почта орқали пул юборилганлиги ҳақида квитанция.

Ҳужжатлар ҳаммаси бир вақтда юборилади. Акс ҳолда ўқувчи курсларга қабул қилинмайди.

ҲУЖЖАТЛАРНИ ҚУЙИДАГИ МАНЗИЛГА ЮБОРИНГ: 700095, Тошкент шаҳри, Талабалар шаҳарчаси, ГСП, ТошДД, 24-ётоқхона, 4-қават, 409-хона (илгариги ҳарбий кафедра), марказий пуллик тайёрлов курслари.

ЎҚИШ 1991 ЙИЛНИНГ 1 НОЯБРИДАН 1992 ЙИЛНИНГ 30 ИЮНИГАЧА ДАВОМ ЭТАДИ.

Ўқиш даврида ўқувчиларга танлаган куллиётига кириш имтиҳонлари топшириладиган фанлар бўйича контроль ишлар ва умумий кўрсатмалар юборилади.

Контроль ишларга ёзилган жавобларга малакали ўқитувчилар томонидан тақризлар ёзилади ва ўқувчиларга қайтариб жўнатилади. Муваффақиятли ўқиганлар учун курс охирида ТошДД биносида бир ойлик кундузги машғулотлар ташкил қилинади.

Сиртқи курсларга қабул қилинганлар айрим сабаблар билан ўқишни давом эттира олмасалар, ўқиш учун тўланган ҳақ қайтарилмайди.

Сиртқи курсларни муваффақиятли тамомлаганларга курсда ўқиганлиги ҳақида ҳужжат берилади.

ҲУЖЖАТЛАР 30 НОЯБРГАЧА ҚАБУЛ ҚИЛИНАДИ.

Н. ОСТРОВСКИЙ НОМЛИ ШАҲАР КАШШОФЛАР ВА ЎҚУВЧИЛАР САРОЙИ ҚОШИДАГИ

«МАЪРИФАТ» ЎҚУВ МАРКАЗИ

Ўзбек тили ва адабиёти, тарих, ҳуқуқ, география фанлари бўйича олий ўқув юртларининг кириш имтиҳонларига тайёрловчи

ПУЛЛИК КУРСЛАРГА

келгуси йилда олийгоҳларга кирувчи ёшларни

ТАКЛИФ ҚИЛАДИ

Бу ерда сиз профессорлар, доцентлар ва фан номзодларидан сабоқлар олиб, имтиҳонларга олий даражада тайёрланиш имкониятига эга бўласиз.

Дастлабки йиғилиш 19 октябрь ва 23 октябрда соат 14.00 да бўлади.

Манзилимиз: Тошкент шаҳри, Пушкин кўчаси, 69-уй, Н. Островский номли шаҳар кашшофлар ва ўқувчилар саройи, 2-қават, 31-хона.

ЎЗБЕКИСТОН ХАЛҚ ТАБОБАТИ ҚЎМИТАСИ, «НУР» ИЖОДИЙ-ИШЛАБ ЧИҚАРИШ БИРЛАШМАСИ, «СИРЛИ ОЛАМ» ОЙНОМАСИ

ЧИН КЎНГИЛДАН АЙЛАСАНГ ИХЛОС, ДАРДЛАРИНГДАН БЎЛҒАЙСАН ХАЛОС!

1991 йил 1, 2, 3 ноябрь кунларида

МАРКАЗИЙ «ЮБИЛЕЙ» СПОРТ САРОЙИДА

Ўзбекистон халқ табобати қўмитаси, «НУР» ижодий-ишлаб чиқариш бирлашмаси ва «Сирли олам» ойномаси жамоаси аъзолари, таниқли олимлар, ёзувчилар, машҳур табиби ғайблар, сеҳргар-афсунгарлар иштирокида

ИЖОДИЙ УЧРАШУВЛАР ЎТКАЗИЛАДИ.

Учрашувда Қоинот ва олам мўъжизалари, қўҳна маданиятимиз осори-атиқалари, парапсихология, экстрасенсорика, умуман илми ғайб муаммолари ва инсон руҳияти сирлари, космогоник шеърият сеҳри, НУЖ (номаълум учар жисм)лар мавзуларида қизиқарли суҳбатлар, савол-жавоблар бўлади. Шунингдек:

1 ноябрь соат 12.00 ва 17.00 да

Иттифоқ экстрасенслар уюшмасининг президенти, таниқли табиби ғайб ва биомуолажачи

ТОҲИР СОЛИЕВ,

2 ноябрь соат 12.00 ва 17.00 да

машҳур халқ табиби

ГУПРОНХОН ОТА БАҲОДИРОВ,

3 ноябрь соат 12.00 ва 17.00 да

Қозоғистон халқ табобати уюшмасининг президенти, Тибет тиббиёти устаси, қадимий халқ усулида ғойибона ташҳис (диагноз) қўювчи иқтидорли фитомуолажачи

САЙИД ЙЎЛДОШ АЛИ ЭРГАШ АЛИ ҲОЖИ МАХСУС МУОЛАЖА АМАЛ (СЕАНС)ЛАРИНИ ЎТКАЗАДИЛАР.

Патталар спорт саройида, метронинг «Пахтакор», «Мустақиллик майдони», «Чорсу» бекатларида учрашувдан йигирма кун олдин сотила бошлайди.

Маълумотлар олиш учун телефонлар: 78-96-98, 78-95-16, 46-02-50.

ТОШКЕНТ ШАҲРИ АҲОЛИСИ ДИҚҚАТИГА!

Тошкент шаҳрида биринчи бор

ХАЛҚ ТАБИБИ, ЭКСТРАСЕНС, РУҲИЙ МУОЛАЖАЧИ БОРИС МИХАЙЛОВ

СОҒЛОМЛАШТИРИШ СЕАНСЛАРИНИ ЎТКАЗАДИ

Соғломлаштириш сеансларига 5 маротаба қатнашиб, сиз туз йиғилиши, қон босими, ошқозон яллиғланиши, семириб кетиш, дудуқланиш, қон томирнинг кенгайиб кетиши, пешобни тутабилмаслик, юрак-қон томирлари касалликларидан халос бўлишингиз ҳамда кўзингизни равшанлаштиришингиз мумкин.

Чекиш, ичиш сингари салбий одатлардан фориғ бўласиз.

Соғломлаштириш сеанслари Тўқимачилар комбинатининг Маданий-маънавий марказида (Тўқимачилар маданият саройи биносида) **28 октябрдан 1 ноябргача соат 18.00 да бошланади.**

Оммавий талабномалар қабул қилинади.

Чипталар маданий-маънавий марказ кассасида сотилади. Олдиндан чипталар сотиш кассаси ишламоқда.

Манзилгоҳимиз: Тошкент шаҳри, Бобур кўчаси, 45-уй (2, 7, 11, 38, 40, 45, 50, 57, 67, 77, 94, 97-автобуслар; 26, 6, 13, 14, 16-троллейбуслар; 4, 7, 9, 24, 28-трамвайларнинг «Театральная» ёки «Фрунзе савдо маркази» бекати.

Маълумотлар олиш учун 53-36-34, 63-36-43 телефонлари орқали мурожаат этинг.

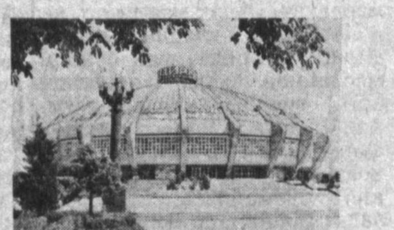

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЦИРКИ БИНОСИДА

(Хадра майдони)

25 ОКТЯБРДАН БОШЛАБ

ТОШКЕНТДА БИРИНЧИ МАРТА

Ҳиндистонга қилинадиган сафарга бағишланган (таркиби 65 кишилик)

ЯНГИ ДАСТУР

«ЦИРК —

РЕВЮ —

ЦИРК —

РЕВЮ»

2 бўлимдан иборат катта ранг-баранг дастур.

Томошалар соат 18.30 да; шанба кунлари — соат 15, 18.00 да; якшанба кунлари — соат 11, 14, 17.00 да бошланади.

Цирк кассаси ҳар куни соат 10 дан 19.00 гача ишлайди.

Олдиндан чипталар сотиш ташкил қилинган.

Жамоа бўлиб тушиш учун буюртмалар қабул қилинмоқда.

Маълумотлар учун телефонлар: 44-35-91, 44-29-04.

Цирк фойесида тезкор суратхона фаолият кўрсатяпти.

БУ ЕР СИЗГА ЯХШИ ТАНИШ

Шак-шубҳасиз, Сиз харидор сифатида Навоий кўчасидаги 18-уйда жойлашган «Ўзбекистон» жумҳурият фирмали савдо бирлашмасининг 1-дўконида кўп марта бўлгансиз.

Ана шу дўконнинг Ўзбекистон енгил саноат корхоналари уюшмасининг енгил саноат моллари билан тижорат асосида савдо қилувчи янги бўлимида (чакана нархларга нисбатан нархларнинг ошиш коэффициенти — 1—2) хилма-хил янги буюмлар пайдо бўлди.

Тикувчилик буюмлари: астари табиий қўй жунли эркакларнинг курткалари, хотин-қизларнинг енгил трикотаж ва жун матодан тикилган кўйлаклари, эркаклар ва хотин-қизлар костюмлари, модали кийим-кечак термалари;

ёзлик ҳамда табиий ва сунъий мўйнадан тикилган **бош кийимлар;**

эркаклар ва хотин-қизлар учун қишки ҳамда ёзлик **пойабзаллар.**

катталиги одатдагидан ташқари 3х7, 3х8, 3х6, 5 м. ҳажмли **гиламлар;**

ажойиб шарқ **чинни идишлари термалари** (пиёла, лаган, ликобча ва чойнак), европача **чой сервизлари;**

кўрпа-ёстиқ жилдлари шулар жумласидандир.

Яна кўпдан-кўп буюмлар ҳам бор. Шунинг учун биз Сизни ана шу 1-дўконга таклиф қиламиз. Сизни дўконда ҳар куни (якшанбадан ташқари) соат 9 дан 20 гача кутишади, танаффус — соат 14 дан 15 гача.

Манзилгоҳимиз: Навоий кўчаси, 18-уй (метронинг «Пахтакор» бекати, 7, 8, 9-трамвайларда бориш ҳам мумкин).

«Ўзбекистон» жумҳурият фирмали савдо бирлашмаси.

«Союзреклама» акционерлик жамиятининг «Сарбон» Ўзбекистон реклама агентлиги.

Ю. А. ГАГАРИН НОМЛИ ТОШКЕНТ АВИАСОЗЛИК ТЕХНИКУМИ

1991 йил 23 ноябрь соат 12.00 да

«ОЧИҚ ЭШИКЛАР КУНИ»НИ ЎТКАЗАДИ.

Шу муносабат билан 9-11-синф ўқувчилари ва уларнинг ота-оналари таклиф қилинадилар.

Манзилгоҳимиз; Тошкент шаҳри, Охунбобоев кўчаси, 12-уй (2, 3, 8, 13, 28-трамвайларнинг «Сув спорти саройи» бекати; 5, 12, 16, 21, 26, 37, 52, 58, 60, 68-автобусларнинг «Инқилоб хиёбони» бекати).

«ГРАНИТ» ЎРТА ОСИЁ МОНТАЖ-ТЕХНОЛОГИЯ БОШҚАРМАСИГА

ғишт терувчи, газэлектр пайвандчилар, дурадгорлар, сувоқчи-бўёқчилар, кошинкорлар

КЕРАК

Меҳнат ҳақи — ишбай-мукофотли.

Маълумотлар олиш учун қуйидаги манзилга мурожаат қилинсин: Тошкент шаҳри, Қирққиз кўчаси, 10-уй.

Телефон 77-64-49.

ТОШКЕНТ ШАҲАР АҲОЛИНИ ИШГА ЖОЙЛАШТИРИШ, ҚАЙТА ЎҚИТИШ ВА КАСБГА ЙЎНАЛТИРИШ МАРКАЗИ

ИШГА
ТАКЛИФ ҚИЛАДИ

1-ТРАМВАЙ ДЕПОСИГА **электр пайвандчи, фрезерчи, пармаловчи, йўнувчи, дурадгор, парчинловчи-чилангар, ҳаракатдаги составни таъмирловчи чилангар, ҳаракатдаги составни таъмирловчи электр чилангар.**

Маълумотлар олиш учун қуйидаги манзилга мурожаат қилинсин: Тошкент шаҳри, Гайдар кўчаси, 86-уй ёки Марказнинг Ленин район бўлими — Т. Шевченко кўчаси, 64-уй.
63-74-44, 63-72-67.

ДИҚҚАТ!

Тошкент метрополитени комсомол комитети қошидаги «Парвоз» ёшлар маркази

ТУГАТИЛДИ

Даъволар эълон чиққан кундан бошлаб бир ой давомида қуйидаги манзилда қабул қилинади: 700027, Тошкент шаҳри, Ўзбекистон шоҳкўчаси, 93 «а» уй.

«ПАХТАКОР» МАРКАЗИЙ ЎЙИНГОҲИДА

19 ОКТЯБРЬ СОАТ 16.00 ДА

СССР 54- МАМЛАКАТ БИРИНЧИЛИГИ ОЛИЙ ЛИГАСИНИНГ

ПАХТАКОР (Тошкент) — СПАРТАК (Москва) КОМАНДАЛАРИ ЎРТАСИДА

ФУТБОЛ.

Чипталар «Пахтакор» ўйингоҳининг кассаларида сотилади.

Оммавий талабномалар қабул қилинмоқда.

ТЕАТР

ҲАМЗА НОМИДАГИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИДА — 16/Х да Нажот истаб, 17/Х да Келинлар қўзғолони, 18/Х да — Ақл мезони, 19/Х да Жар, 20/Х да Хотинлар «гап»идан чиққан ҳангома.

МУҚИМИЙ НОМИДАГИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ МУСИҚАЛИ ТЕАТРИДА — 16/Х да Фарҳод ва Ширин (премьера), 17/Х да Фарҳод ва Ширин (премьера), 18/Х да Куёвлар конкурси, 19/Х да Юсуф ва Зулайҳо, 20/Х да Кулги ва шодлик кечаси.

АБРОР ҲИДОЯТОВ НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ ДРАМА ТЕАТРИДА — 16/Х да Гўзаллар ва миршаблар, 17/Х да Қопқон, 18/Х да Алдагани хотин яхши (премьера), 19/Х да Фармонбиби аразлади, 20/Х да Лақма куёв.

КИНО

16 ОКТЯБРЬ

А. Навоий номидаги Санъат саройи — «ЧЕКИНМА, ТАСЛИМ БЎЛМА!» (17.00, 19.30, АҚШ).

Фурқат — «ОҚ ҚАНОТЛИ ОРЛАН — ЭСТОНИЯ БУРГУТИ» (18.15, 21.00).

Тошсовет — «ЧЕКИНМА, ТАСЛИМ БЎЛМА!» (тоқ соатларда).

Москва — «ЧЕКИНМА, ТАСЛИМ БЎЛМА!» (17.00, 19.00, 20.40).

Ёшлик — «СЕЗАР ВА РОЗАЛИ» (жуфт соатларда).

Шарқ — «ИККИ ЖИНОЯТЧИ» (18.30, 20.40).

Дўстлик — «ЧЕКИНМА, ТАСЛИМ БЎЛМА!» (жуфт, тоқ соатларда).

17 ОКТЯБРЬ

А. Навоий номидаги Санъат саройи — «ЧЕКИНМА, ТАСЛИМ БЎЛМА!» (11.00, 13.00, 15.00, 17.00, 19.30, АҚШ).

Фурқат — «МАНҚУРТ» (11.00), «ОҚ ҚАНОТЛИ ОРЛАН — ЭСТОНИЯ БУРГУТИ» (12.45, 15.30, 18.15, 21.00).

Тошсовет — «ЧЕКИНМА, ТАСЛИМ БЎЛМА!» (тоқ соатларда).

Москва — «ЧЕКИНМА, ТАСЛИМ БЎЛМА!» (11.00, 13.00, 15.00, 17.00, 19.00, 20.40).

Ёшлик — «СЕЗАР ВА РОЗАЛИ» (жуфт соатларда).

Шарқ — «ИККИ ЖИНОЯТЧИ» (11.00, 13.30, 16.00, 18.30, 20.40).

Дўстлик — «ЧЕКИНМА, ТАСЛИМ БЎЛМА!» (жуфт, тоқ соатларда)

«Ўзкульттоҳ» Тошкент вилоятлараро улгуржи савдо базаси жамоаси соатлар бўлими бошлиғи Н. А. Манохинага онаси **Вера Антоновна ПАРАМОНОВА**нинг вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

1992 йил учун «Оқшом»га обуна давом этмоқда. Йиллик обуна нархи—25 сўм 68 тийин, ярим йилга—12 сўм 84 тийин. Нашр кўрсаткичи—64690.

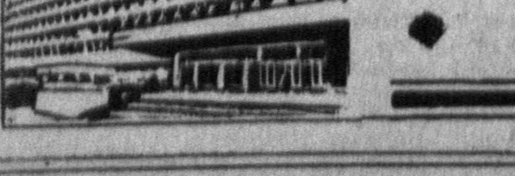

МУАССИСЛАР: Халқ депутатлари Тошкент шаҳар Кенгаши ва «Тошкент оқшоми» журналистларининг жамоаси

Тошкент оқшоми

МАНЗИЛГОҲИМИЗ: 700000, ГСП, Тошкент, Ленинград кўчаси, 32-уй.

Шанба ва якшанбадан ташқари ҳар куни ўзбек тилида чиқади.

ТЕЛЕФОНЛАР: қабулхона — 32-53-76, хатлар — 33-29-70, 32-53-79; жамоатчилик қабулхонаси — 32-55-83.

Ҳамма эълонлар ва тижорат хабарларини Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг эълонлар бўлими тайёрлаган. Маълумотлар ва эътирозлар учун телефон: 33-81-42.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси. 700000, ГСП, Тошкент, «Правда» рўзномаси кўчаси, 41

© 78.598 нусхада чоп этилади. © Нашр кўрсаткичи 64690. © Буюртма 6123. © Босмага бериш вақти 11.30. © Босмага берилди 10.45. © 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10